

Ljudska PRAVICA

GLASILO KOMUNISTIČNE PARTIJE SLOVENIJE

Maršal Tito je sprejel delegacijo drugega kongresa ZSJ za Srbijo

Beograd, 30. septembra (Tanjug). Predsednik zvezne vlade maršal Jugoslavije Josip Broz Tito je sprejel v eredo zvečer v Belem dvoru delegacijo II. kongresa Zveze sindikatov Jugoslavije za Srbijo. V delegaciji je bilo 50 delegatov, imenikov reda za delo, udarnikov, novatorjev in racionalizatorjev skupaj s predstavnikami glavnega odbora Dušanom Petrovićem-Sanetom, Desimirom Jovovičem, Dušanom Šijanom, Markom Milojkovićem, Milijem Kovačevićem in predsedniki oblastnih odborov.

Delegati II. kongresa sindikalno organiziranih delavcev in nameščencev Srbije so poročali maršalu Titu o delovanju zveze in problemih, ki so jih obravnavali na kongresu ter o sklepkih, ki so jih sprejeli. Poudarili so, da bodo sindikalne organizacije z ene strani pomagale vodstvom podjetij, da bi se s povečanjem produktivnosti dela zboljševala tudi kakovost naših izdelkov, na drugi strani pa, da bi se potrebe naših delovnih ljudi, preskrba s stanovanji in življenjskimi potrebščinami čim uspešneje reševale.

Kakovost naših izdelkov ne samo ne sme trpeti zaradi povečane produktivnosti, je dejal maršal med drugim v razgovoru, marveč se mora nenehno zboljševati. Trudimo se, da izboljšamo mehanizacijo dela odpravimo vse pomanjkanje delovne sile, ki ga čutimo v vseh gospodarskih panogah, zlasti pri gradnjah. Potrebe po delovni sili v gradbinstvu so zelo velike, zato moramo temeljito dvigniti produktivnost dela, da bi pospešili rešitev stanovanjskega vprašanja ter preskrbeli našim delovnim ljudem čimprej udobna in zdrava stanovanja, ki jih rabijo in morajo imeti.

Vodstva nekaterih podjetij so to stvar v določeni meri oziroma popolnoma zamenjali ter so posvetila največ pozornosti samo razvoju podjetja, čeprav sem letos zahteval, da se posveti glavna pozornost graditvi stanovanj, ker bo to vprašanje najpomembnejše na dnevnem redu v letu 1950, ki ga ne bomo opustili tudi leta 1951 oziroma vse dotlej, da bo dokončno zadovoljivo rešeno.

Pri gradnji naselij ob rudnikih, tovarnah oziroma mestih se morajo vodstva posvetovati z delavci in nameščenci, da bi slišali njihove želje. Mislimo morajo na to, da bodo hiše zgrajene na zdravih mestih, da bi si lahko stanovalci uredili vrtove in parke, skratka, da bi imeli vse, kar je potrebno v socializmu. Mi že lahko sedaj, ko stalno dvigamo raven naših ljudi, delamo v tej smeri, ne da bi čakali na drugo ali tretjo petletko.

Člani delegacije so naglasili, da naši delovni ljudje prav zato, ker s postopnim dviganjem svoje ravnosti čutijo skrb, ki jim jo posveča vodstvo naše države in Partije, vlagajo največje napore, da bi poleg

težkoč, ki nam jih zlasti povzročajo vzhodne države in Sovjetska zveza, izvršili in presegli planske naloge ter čimprej izgradili socializem v naši državi.

Maršal Tito je na to odgovoril: Ta težnja, tovarši, je zelo značilna za nas in današnje življenje. Naš delavski razred, kot prvoborilec za zgraditev socializma, je visoko zaveden, zato tudi dela tako požrtvovalno in naporno ter na ta način odgovarja klevetnikom naše države, kar misli o njihovem nedostojnem in nesocialističnem delovanju. In prav zato tisti, ki nas danes nenačelno napadajo ter širijo neresnico o nas, povzročajo nam s tem razne ovire, nikakor ne smemo zbežati našega delavskega razreda. Pripovedovali so tudi o naši vasi, ki baje zapada kapitalizmu, ter o Ljudski fronti, v kateri se baje izgublja naša Partija, o našem delavskem razredu pa ne govorijo niti besede. Katera država v Evropi pa ima danes takšen delavski razred kot je naš? Mi lahko pogumno trdimo — nobena. Zato se ga tudi ne dotikajo, temveč ga enostavno puščajo ob strani, kot bi ga ne bilo, čeprav šteje pri nas 2 milijona moških in žena. Za njih so predstavniki našega delavskega razreda razni ustaški, četniški in drugi tipi, ki so k njim pobegnili, od katerih pa nihče ni delavec.

Naj poskušajo pridobiti naš delavski razred za svoje peklenske načrte, naj pogledajo, kaj ta misli. Toda ti vedo, kaj misli naš delavski razred. Vsak dan slišimo, kako velikanske uspehe dosegajo naši delovni ljudje, kako dvigajo delovno storilnost, kako grade tovarne in druge objekte. Kaj delovni ljudje, naš delavski razred, odgovarja z novimi impozantnimi tvorbami naše socialistične graditve. Zato ne smemo niti omeniti našega delavskega razreda, govorice, ki jih širijo, pa koristijo samo za varanje ljudi v svoji hiši. Našega delavskega razreda ne morejo preslepiti, saj najbolje vse, kaj je naša stvarnost danes in kakšna je bila naša preteklost v stari Jugoslaviji. Tudi ni težko razumeti, da ta naš delavski razred ne bi nikdar dovolil, da bi ga nekaj ljudi vodilo v kapitalizem in da ne bi na to nič reagiral.

Na koncu trirnege razgovora, med katerim so tovarši Tito in predstavniki delavcev Srbije oživljali spomine iz težkih dni borbe in se dotaknili vseh perečih problemov dela in življenja naših delovnih ljudi, je maršal po članih delegacije poslal svoje prisrčne pozdrave vsem delavcem in nameščencem v LR Srbiji ter jim želel, da bi tudi v prihodnje dosegali najljubše uspehe.

Delegati so v imenu II. kongresa in vseh članov Zveze sindikatov Srbije darovali tovaršu Titu šah s šahovsko mizico ter model rečne ladje.

Sovjetska vlada odpovedala pogodbo o prijateljstvu in medsebojni pomoči med ZSSR in FLRJ

Beograd, 30. septembra (Tanjug). Sovjetska vlada je s samovoljnimi sklepi in enostranskim aktom odpovedala 28. septembra sovjetsko-jugoslovansko pogodbo o prijateljstvu, medsebojni pomoči in povojnem sodelovanju, sklenjeno 11. aprila 1945. leta v Moskvi.

Svoj samovoljni sklep, ki ga je sporočila jugoslovanski odpravniku povelju v Moskvi v obliki note 28. t. m., sovjetska vlada izključno opira in motivira z »ugotovitvami« in »inscenicirane« procesa v Budimpešti zoper Lasza Raika in druge.

V sovjetski noti je rečeno, »da se je med razpravo zoper državnega zločinca in vojuna Raika in njegove sodelavce »ugotovilo«, da jugoslovanska vlada že dalj časa izvaja sovražno rušilno dejavnost zoper Sovjetsko zvezo in da so voditelji jugoslovanske vlade izvajali in še nadalje izvajajo svoje sovražne in rušilne delovanje zoper ZSSR — in ne samo na svojo lastno pobudo, temveč po neposrednih navodilih tujih imperialističnih »krogov«, »da je sedanja jugoslovanska vlada v popolni odvisnosti od tujih imperialističnih »krogov«, »da se je sprememba v orodje njihove napadalne politike« in da je to »moralo« in »dejansko pripeljalo do likvidacije samostojnosti in neodvisnosti jugoslovanske republike«. Na koncu, obtožujoč jugoslovansko vlado, da je le-ta prekršila pogodbo, končuje nota:

»Na podlagi tega izjavlja sovjetska vlada, da se Sovjetska zveza od danes smatra osvobodeno obveznosti, ki izvirajo iz omenjene pogodbe.«

Opirajoč ta svoj najnovejši akt sovražnosti do Jugoslavije na budimpeštanskem procesu — katerega lažnost je očitna vsemu svetu — je vlada Sovjetske zveze s takim svojim ravnanjem še enkrat pokazala, da je bil ves ta zloglasni proces organiziran zato, da bi nudi novo gradivo za nadaljnja sovražna ravnanja nasproti narodom Jugoslavije.

Vlada Sovjetske zveze dokazuje poleg tega z odpovedjo pogodbe, ki so jo narodi Jugoslavije na podoben način, kakor tudi narodi Sovjetske zveze zapečatili s svojo krivjo in s katero za nedotakljivo svetinjo, da je budimpeštanski proces prav ona sama inscenicirala, da bi dobila na ta način odgovor za taka svoja ravnanja. Kot se je jasno pokazalo v vsej protijugoslovanski gonji, od pojava resolucije Informbiroja, je politika sovjetske vlade do FLRJ in narodom Jugoslavije, v resnici predstavljala politiko, ki smatra slovesne pogodbe za košček papirja. To je še enkrat dokazala s tem, da je raztrgala tudi to pogodbo, ki ni povezovala nobenih posameznikov niti s sovjetske niti z jugoslovanske strani, temveč narode dveh držav.

Tu je potrebno, da se spomnimo na nekatera izmed določb te pogodbe, s katerimi se vlada Sovjetske zveze v odnosu do narodov Jugoslavije več ne smatra za vezano.

Prvi člen govori o tem, da bosta obe pogodbeni stranki nadaljevali borbo proti Nemčiji do končne zmage. Jugoslovanski narodi so določbe tega člena skupaj z narodi Sovjetske zveze častno izpolnili in žrtve, ki so jih imeli, o tem najbolje pričajo.

Drugi člen pogodbe obvezuje vsako izmed pogodbenih strank, da se poslužijo vseh sredstev, ki jih ima, v pomoč drugi pogodbeni stranki, ako bi bila ena izmed njih v povojnem razdobju pritegnjena v vojaške akcije proti Nemčiji, če bi le-ta obnovila svojo napadalno politiko ali s katero koli drugo državo, ki bi se pridružila Nemčiji neposredno ali v kateri koli drugi obliki v takji vojni.

Tretji člen pogodbe določa, da bosta obe pogodbeni stranki sodelovali v duhu najiskrenejšega sodelovanja v vseh mednarodnih akcijah, ki imajo namen, da zagotovijo mir in varnost narodov. Stališče Jugoslavije in njenih predstavnikov na vseh mednarodnih sestankih od dne podpisa te pogodbe pa do danes najbolje pričča, kako je Jugoslavija izpolnjevala to pogodbeno obveznost.

Četrti člen obvezuje obe pogodbeni stranki, da ne bosta sklepali nobene zveze in da ne bosta sodelovali v nobeni koaliciji, naperjeni proti drugi pogodbeni stranki. Nič ne more obtožiti Jugoslavije, da bi s kakršnim koli svojim ravnanjem prekršila določbe tega člena.

V petem členu se obe pogodbeni stranki obvezujeta, da bosta tudi po končanji vojni delali v duhu prijateljskega sodelovanja, da bi še nadalje razvijali in utrjevali gospodarske in kulturne stike med narodi obeh držav. Kdo je pretrgal kulturne in gospodarske stike med narodi Jugoslavije in narodi Sovjetske zveze, kakor tudi kako se je gospodarsko sodelovanje razvijalo, dokler je trajala, je dobro znano, znano je tudi dejstvo, ko danes izvaja gospodarsko blokado — nedovoljeno tudi po določbah te pogodbe in po določbah Ustanovne listine Zdrženih narodov — ali Jugoslavija ali Sovjetska zveza.

Šesti člen — zadnji — govori o po-

stopku v primeru odpovedi pogodbe, sklenjene za dobo 20 let; od katere podpisa do njene odpovedi po sovjetski vladii je minilo komaj 4 in pol leta.

Ta pogodba — pravi šesti člen — ostane v veljavi 20 let od trenutka njene podpisa, ako ne bi nobena izmed visokih pogodbenih strank na koncu 20 letne dobe izrazila želje leto dni pred potekom roka, da odpoveduje to pogodbo, bo ostala v veljavi za prihodnjih pet let in tako vsakokrat dotlej, dokler ne bi ena izmed pogodbenih strank napravila v letu dni pred potekom tekoče petletne dobe pisarne izjave o svoji nameri, da prekine njeno veljavnost. Da bi to potrdili, so pooblaščenici podpisali to pogodbo in stavili nanjo svoje pečate.

Po pooblastitvi Prezidija Vrhovnega sovjeta ZSSR je pogodbo podpisal Vjačeslav Molotov, z jugoslovanske strani pa maršal Tito. Ravnanje sovjetske vlade, katere podpis o odpovedi te pogodbe je v imenu sovjetske vlade stavil namestnik ministra za zunanje zadeve A. Gromika, je še en dokaz o tem, kdo smatra pogodbe, sklenjene med narodi, za košček papirja.

Komentirajoč to novo ravnanje sovjetske vlade, naperjeno proti FLRJ in njenim narodom, je dal podpredsednik zvezne vlade in minister za zunanje zadeve Edvard Kardelj v New Yorku tisku naslednjo izjavo:

»Dejstvo, da je sovjetska vlada odpovedala pogodbo o prijateljstvu in medsebojni pomoči z Jugoslavijo, potrjuje pravilnost stališča, ki ga je zavzela jugoslovanska delegacija na tej skupščini, zlasti pa njene ocene protidemokratskega stališča sovjetske vlade do Jugoslavije. Ta nov korak obeležuje povečan sovjetski pritisk na našo državo s pomočjo groženj. Lahko postavimo vprašanje, kako lahko korake, kot je ta, spravimo v sklad z izjavami, ki jih je sovjetska vlada dala tukaj v prid krepitve miru.«

Minister za zunanje zadeve ZSSR Andrej Višinski je izjavil, ko so ga vprašali novinarji na Generalni skupščini Zdrženih narodov, kaj pravi o odpovedi te pogodbe, da je »slišal o tem, da pa je ne bi želel komentirati v tem trenutku, (ker ni videl celotnega besedila note)«.

Izjava Beblerja o takoimenovanem kitajskem vprašanju Jugoslovanska delegacija je proti postavitvi kitajskega vprašanja na dnevni red zasedanja Interventirati proti NOB Kitajske bi pomenilo vmešavanje v kitajsko revolucijo

New York, 30. sept. (Tanjug). Na plenarnem zasedanju Gen. skup. OZN so razpravljali o zahtevi Kuomintangove vlade, da bi postavili tako imenovano kitajsko vprašanje na dnevni red zasedanja. Delegat Kuomintanga je obtožil v generalnem komiteju Sovjetsko zvezo kršitve kitajsko-sovjetske pogodbe iz leta 1945, ogrožanja politične neodvisnosti in ozemeljske nedotakljivosti Kitajske ter ogrožanja miru na Daljnem vzhodu.

Delegat FLRJ dr. Aleš Bebler je ostro nastopil proti postavitvi teh ključnih pritožb na dnevni red Generalne skupščine. Dr. Bebler je med drugim izjavil:

»Kar se dogaja sedaj na Kitajskem, je zaključek velikih zgodovinskih dogodkov, ki so se začeli pred četrto stoletje. Nedvomno gre za globoko ljudsko gibanje, ki ga je mogel svet opazovati v vseh njegovih fazah: od kmečkega gibanja v Južni Kitajski od leta 1926 do 1927, osvobodilna teritorijev, velikega marša kitajske narodnoosvobodilne armade z juga na sever leta 1932, osvoboditve velikih teritorijev na severu, pa do junjske borbe narodnoosvobodilne armade proti japonskim osvajačem ter vedno večje popularnosti te armade zaradi njenega prispevka k osvoboditvi države in zmagi Zdrženih narodov, ter končno njene »zaključne faze, katere priče smo bili, to je zmag narodnoosvobodilne armade vse od leta 1947 naprej nad armadami vlade Čankajška, ki so jih podpirale tuje sile, predvsem Zdržene ameriške države. Skratka, gre za ljudsko in osvobodilno revolucijo, podobno velikim revolucijam v zgodovini civiliziranih narodov: angleške revolucije v 17. stoletju, ameriške revolucije v 18. stoletju, znane po imenu »Borba za neodvisnost, francoske revolucije na koncu istega stoletja, evropske revolucije leta 1848, Velike oktobrske revolucije leta 1917 in jugoslovanske revolucije od 1941. do 1945. leta. Gre torej za neodoljivo dogodko, ki imajo istii pomen zakonitosti, kakor so neodoljivi prevrati, ki se dogajajo v naravi in jih povzročajo stalni naravni zakoni. Tu gre za neogiben prevrat, ki ga vodijo nujni družbeni zakoni. Kakšno stališče mora zavzeti organizacija Zdrženih narodov od takih dogajanj? Jasno je, da bi pomenilo, če bi storili kar koli proti temu narodnoosvobodilnemu gibanju, vmešavanje v notranje zadeve Kitajske. To pa je povzročilo velikanske napake, ker bi šlo za inter-

venecijo v borbi, ki je hkrati ideološka borba, kajti veliko ljudsko gibanje, o katerem se govori, ima naravno svojo ideologijo. Interventirati pri taki borbi, intervencirati proti kitajskemu ljudskemu gibanju in zmagoviti kitajski ljudski revoluciji bi pomenilo vmešavanje v sodobno ideološko borbo, proti ideologiji komunizma, proti marksizmu.

Iz teh razlogov, je končal dr. Aleš Bebler, »je jugoslovanska delegacija proti postavitvi na dnevni red vprašanja, ki ga je sprožila Kuomintangova delegacija.«

Predstavniki Sovjetske zveze in Poljske so opozorili na dejstvo, da je zahteva Kuomintangove delegacije izživnanje in naperjena proti interesom mednarodnega sodelovanja, ter so odločno zahtevali, naj Generalna skupščina zavrne to zahtevo.

Generalna skupščina je z večino glasov postavila razpravo o Kuomintangovi obtožbi na dnevni red tega zasedanja. Delegacije FLRJ, ZSSR, Beloruske SSR, Ukrajinske SSR, Češkoslovaške in Poljske so glasovale proti; Jemen, Afganistan, Izrael, Sirija in Haiti pa so se vzdržale glasovanja.

Govor Milovana Djilasa v političnem komiteju Generalne skupščine OZN JUGOSLOVANSKA DELEGACIJA PODPIRA VSE UKREPE ZA MIRNO UREĐITEV GRŠKEGA VPRAŠANJA

New York, 30. septembra. Politični komite Generalne skupščine OZN je začel razpravo o tako imenovanem grškem vprašanju. V diskusiji je govoril prvi delegat Avstralije, ki je rekel, da je možno za rešitev grškega vprašanja in za navezavo normalnih odnosov med Grčijo na eni in Albanijo, Bolgarijo in Jugoslavijo na drugi strani. Predlagal je tole resolucijo:

»Ker je na tretjem rednem zasedanju Generalne skupščine OZN politični komite imenoval komite za poravnano, ki bo imel namen najti sredstva in postopek za reševanje nasprotij med Grčijo na eni ter Albanijo, Bolgarijo in Jugoslavijo na drugi strani, ker je sporočil komite za poravnano, da je bil napravljen velik korak na poti popolnega sporazuma in da bi moglo biti nadaljevanje njegovega dela uspešno — ker je specialna komisija OZN za Balkan v svojem naknadnem poročilu iz 1949. leta priporočila, da bi na četrtem rednem zasedanju Generalne skupščine napravili nadaljnje napore za mirno rešitev nastalih nasprotij med Grčijo na eni in Albanijo, Bolgarijo in Jugoslavijo na drugi strani — sprejema politični komite tole resolucijo:

»Ustanovi naj se komite za poravnano, sestavljen iz predsednika Generalne skupščine, generalnega sekretarja OZN ter predsednika in podpredsednika političnega komiteja z nalogo, da si prizadeva najti mirno rešitev nastalih nasprotij med Grčijo na eni ter Albanijo, Bolgarijo in Jugoslavijo na drugi strani; komite za poravnano naj predloži priporočila v tem vprašanju in naj se po svoji preudarnosti posvetuje z drugimi državami, ki bi mogle pri tem pomagati; komite za poravnano naj do 17. oktobra predloži poročilo političnemu komiteju o uspehih svojih posredovanj; nadaljnje razpravljavanje o »ogrožanju« politične neodvisnosti in ozemeljske nedotakljivosti Grčije naj se odloži, dokler ko-

mita za poravnano ne bo predložil poročila.«

Delegat Poljske je v svojem govoru o tem vprašanju opozoril na dejstvo, da vlada v Grčiji ter, navajajoč kot konkretni primer primer Katarine Zevgos, katero je vojaško sodišče v Pireju zaradi demokratičnega prepričanja obsodilo na smrt. Poljski delegat je predlagal komiteju, naj sprejme tole resolucijo:

»Upoštevajoč napore za rešitev grškega vprašanja po komiteju za poravnano in drugih sredstev za poravnano, poziva politični komite grške oblasti, da prenehajo z izvrševanjem smrtnih obsodb, ukinejo nagla sodišča, posebno pa prepričajo izvršitev smrtnih obsodb nad Katarino Zevgos.« Nekateri delegacije, med njimi tudi delegacije Vel. Britanije, Grčije in Salvadorja, so se izjavile proti poljski resoluciji, da pomeni poziv grški vladi za ustavitve smrtnih obsodb nad demokrati baje vmešavanje v notranje zadeve Grčije.

Večina delegacij je zahtevala, naj najprej sprejmejo sklep o resoluciji, ki jo je predložila avstralska delegacija, šele potem pa o predlogu poljske delegacije. Delegati Poljske, Belorusije, Sovjetske zveze in Ukrajinske SSR pa so izjavili, da ne morejo takoj dati svojega mnenja o avstralski resoluciji, ker se morajo prej posvetovati s svojimi vladami.

V diskusiji je govoril tudi delegat FLRJ Milovan Djilas. Ko je govoril o avstralski resoluciji, je Djilas dejal, da bo jugoslovanska delegacija podpirala vse ukrepe, ki so predlagani za mirno rešitev grškega vprašanja in za normalizacijo odnosov med Grčijo in njenimi severnimi sosedi. Rekel je, da jugoslovanska delegacija ne nasprotuje imenovanju komiteja za poravnano in ne vidi razloga, zakaj ne bi odložili glasovanja o avstralski resoluciji za jutri, kot so zahtevali predstavniki nekaterih držav.

Djilas je nato izjavil, da jugoslo-

vanska delegacija prav tako podpira poljsko resolucijo. Poudaril je, da je v Grčiji neznesen teror, ki ga ne izvajajo samo proti demokratičnemu gibanju v Grčiji in borbem demokratične armade Grčije, temveč tudi nad nacionalnimi manjšinami, kot n. pr. nad makedonsko manjšino. Ozemlja, naseljena z makedonsko manjšino, so bila žarišče borb, sedaj pa so ta ozemlja zasedle atenske vladne sile. Djilas je nadalje dejal, da mora jugoslovanska delegacija z obžalovanjem ugotoviti, da je izpostavljena makedonska nacionalna manjšina najbolj nasilnim in nezakonitim terorističnim ukrepom atenske vlade.

Dejstvo je, je rekel Djilas, da se vojna v Grčiji približuje k koncu. Potemtakem ni več niti vojaških razlogov, ki bi mogli služiti kot opravičilo atenski vladi za teror v Grčiji. Na koncu je izrazil Djilas v imenu jugoslovanske delegacije soglasje s poljsko resolucijo za preprečevanje terorja v Grčiji in izjavil, da je ta resolucija človečanskega značaja in ustreza načelom OZN.

Politični komite je nato sklenil odložiti razpravo o predloženi avstralski in poljski resoluciji.

Jugoslavija zasluži sprejem v Varnostni svet OZN

je izjavil dr. Aleš Bebler

New York, 30. sept. Jugoslovanski delegat na Generalni skupščini OZN, pomočnik zunanega ministra dr. Aleš Bebler je podal sledečo izjavo: »V zvezi z govoricami, da se je velik del delegacij izjansil v korist kandidature Jugoslavije za Varnostni svet, je moje mišljenje, da Jugoslavija zasluži, da bo izbrana z ozirom na njen doprinos k zmagi Zdrženih narodov v drugi svetovni vojni. Še več, izvolutev Jugoslavije bi bila brez dvoma velike koristi za stvar miru.«

Delegacija Demokratične fronte protestira proti vmešavanju katoliške cerkve v volivno kampanjo

Celovec, 30. sept. (Tanjug). V zvezi z odlokom škofijskega ordinariata o izobčenju Demokratične fronte delovnega ljudstva in njenih kandidatov za bližnje volitve, je delegacija Demokratične fronte obiskala celovskega škofa in vložila oster protest proti sklepu ordinariata, ki pomeni najsurovejšo izkoriščanje verskih čustev v politične smote in protizakonito vmešavanje cerkvenih krogov v predvolivno kampanjo. Delegacija je ponovno poudarila, da je ordinariat izdal sklep o izobčenju 14 dni pred volitvami samo zaradi tega, da bi ljudski stranki in njeni podružnici krščanski ljudski stranki pridobil čim večje število glasov.

Da bi opravičil svoj sklep, je celovški škof izjavil, da je Demokratična fronta delovnega ljudstva naslednica Osvobodilne fronte in da to zadostuje za izobčenje. Dodal je, da morajo koroški Slovenci glasovati za krščansko ljudsko stranko.

OB PROCESU V BUDIMPEŠTI

JUGOSLAVIJA DO OSTALIH DEŽEL LJUDSKE DEMOKRACIJE

P i š e M O Š A P I J A D E

III.

Videli smo, kako so člani Politbiroja madžarske Komunistične partije, posamezniki, v skupinah, pa tudi ves Politbiro, precej pogosto prihajali, da bi dobili od našega CK nasvete in pomoč v najrazličnejših vprašanjih. Zadnji tak obisk so napravili v začetku marca 1948, in sicer zaradi tega, da bi prosili, da bi naša vlada odpustila Madžarski reparacije. Razen tega so se hoteli seznaniti z organizacijo Ljudske fronte in dr. Farkas ter še neki član madžarskega Politbiroja sta ostala nekaj dni v našem Centralnem komiteju in naši ljudje so jih vodili na teren, da bi tam spoznali organizacijski sistem naših množičnih organizacij.

Naš CK, ki je prej odobrila olajšave Madžarom za plačilo reparacij, ni mogel pristati na oprostitev reparacij.

Pozneje, ko smo dobili pismo CK VKP(b) z dne 27. marca skupno s pismom madžarskega Politbiroja, ki nas je na podlagi tega ruskega pisma obsodil kot trockiste, ker so oni to pismo, ki je bilo namenjeno nam, dobilo od Rusov že pred nami, nam je postalo verjetno, da so bili že poučeni o namenih voditeljev VKP(b) že, ko so prihajali k nam in da so hoteli dobiti samo še podatke o Ljudski fronti, ki bi jih uporabili za napad na nas. V začetku junija 1948, tik pred resolucijo Informbiroja, je sovjetska vlada oprostila Madžarom 50% reparacij, ki so jih nje dolžovali. Koliko jim je to dejansko olajšalo stanje, je druga stvar, kajti nam se je Rakosi že zdavnaj prej pritoževal, da so jim Rusi že vse odnesli. Zaradi tega so se sicer pritoževali tudi drugi, zlasti pa Romuni (njihove besede: »Slekli so nam štiri kožele!«).

Razen že omenjenih vezi in sodelovanja pa je bilo tudi sodelovanje naših varnostnih organov z najvišjimi madžarskimi državnimi in partijskimi voditelji v nekaterih konkretnih vprašanjih.

To sodelovanje, do katerega je prišlo na pobudo Rakosija, Farkasa in Gabora ob vodnosti sovjetskih predstavnikov, je zadevalo aretacijo in kaznovanje vojnih zločincev, ki so ob napredovanju Rdeče armade in Jugoslovanske armade pobegnili iz Jugoslavije na Madžarsko. Tu je šlo tako za madžarske državljane kakor tudi jugoslovanske državljane madžarske narodnosti, Nemce, ustaše in četnike, ki so se po večini naselili v obmejnih krajih Madžarske proti Jugoslaviji, številni pa so se razlezli po vsej Madžarski in so tu v glavnem legalno živeli. Ker jih je izrabljala madžarska reakcija, so pomenili veliko nevarnost za madžarsko demokracijo, ki je morala vzdržati težko borbo z reakcijo v državi, dočim je sloglede na nas samo za kaznovanje takih elementov. Ne smemo pozabiti, da so na Madžarskem leta 1945. in pozneje povsod porajale zarote, na čelu katerih so bili reakcionarni elementi (zarota v Miskolcu in drugod).

Novembra 1945 je dospela v Beograd delegacija, ki jo je pooblastil madžarski notranji minister Erdu Ferenc z nalogo, da vzpostavi stik z jugoslovanskimi politično-upravnimi oblastmi in se dogovori o sodelovanju glede na zbiranje podatkov za bivše madžarske policiste, orožnike, organe obveščevalne službe in druge podobne ljudi, ki so pribežali na Madžarsko. Ta delegacija je delovala kot komisija skupno s komisijo našega ministrstva za notranje zadeve in je dosegla sporazum.

Lahko bi navedli sto in sto primerov iz tega konkretnega sodelovanja, ki dokazujejo, na kakšen stališč je stala jugoslovanska varnostna služba, kako je pomagala Madžarom pri razkrinkavanju in aretacijah sovražnikov madžarskega ljudstva, imperialističnih vohunov in vojnih zločincev. Tako je 5. marca 1946 madžarsko notranje ministrstvo prosilo, naj mu dostavimo podatke za Mara Miklosa, tajnika predsednika republike. Dostavljeni so jim bili podatki, iz katerih je razvidno, da je bil fašist in uslužbenec horthyjevega zunanjega ministrstva ter diplomatski uslužbenec v Rimu. Toda, kljub temu našemu obvestilu je Mar ostal na svojem položaju, pozneje pa je bil poslan na tujino kot diplomatski uslužbenec.

Marca 1946 so obvestili jugoslovanski organi madžarsko policijo in sovjetske predstavnike na Madžarskem, da prihaja na Madžarsko dr. Ladislav Veres, velik agent tuje obveščevalne službe, ki ima na Madžarskem široke zveze, in je med drugim nečak madžarskega generala Veresa.

Oktober 1946 so bili izročeni Petru Gaboru podatki o tem, da je bil Kovacs Imre, tedanji generalni sekretar narodne kmečke stranke, med vojno fašistično usmerjen in da je Nemcem podpisal loyalnostno izjavo. Za to zadevo se je zanimal Rakosi in je sam narekoval akt, s katerim je od naših organov zahteval podatke o Kovacu v obliki uradnega akta, da bi ga lahko razkrinkal. Organizacijski sekretar CK Madžarske partije Farkas je prosil, naj odide kak član naše vojske delegacije v Beograd in to osebno uredi. To se je tudi zgodilo.

Na drugi strani je ob sodelovanju najvišjih madžarskih partijskih funkcionarjev Rakosija, Farkasa in zlasti Gabora, ki je izvrševal ukrepe glede na sodelovanje z našo državo, ter z vednostjo in pomočjo sovjetskih predstavnikov, madžarska policija izročila v številnih primerih jugoslovanske vojne zločince. Toda izročanje vojnih zločincev ni potekalo gladko. Madžarska reakcija se je pri tem upirala voditeljem madžarske komunistične partije, kajti s tem, da je branila vojne zločince, je branila lastne postojanke. Prav v tem so naše oblasti pomagale madžarskim komunistom, da bi razkrinkali reakcionarje iz Horthyjevega režima, katerih je bil madžarski državni aparat prepoln. To dokazuje izročitev jugoslovanskih vojnih zločincev Perepatiča Pavla in Vojnića Djule. Oba je madžarska policija aretirala 30. oktobra 1945, vendar sta jih madžarski sodnik Rutkay in tožilec dr. Csilag izpustila. Ob njuni izpustitvi je dal madžarski zunanji minister izjavo, da bosta izročena Jugoslaviji, kar je v resnici pomenilo namig za beg tema zločincema. S stališčem Rutkaya in Csilaga je soglašal tudi minister za pravosodje Ris. Tedaj je šef politične policije Peter Gabor zaprosil naše predstavnike, naj mu pomagajo v borbi proti reakciji, in to zadevo spravijo po TANJUG-u v javnost.

Glejte, kaj pravi o stališču ministra Risa v tej zadevi poročilo, ki ga je poslal madžarski major dr. Decsi Gyula, Gaborjev zaupnik, Gaboru. To poročilo nam je dal Gabor sam:

»Ob takem stališču ministra za pravosodje ne bomo mogli reševati zadev ljudskega sodišča. Z močno akcijo v tisku je treba odstraniti Rutkaya in morebiti Csilaga ter zagotoviti, da bo v prihodnje imenovani ljudski tožilec, spominjajoč se preteklosti, reševal jugoslovanske zadeve o izročanju tako, kot je treba.«

Se izrazitejša je zadeva z registriranimi vojnim zločincema Marosi Mayer Dezejem in Deznecay Martonom, ki ju je madžarsko državno tožilstvo oprostilo kot nedolžna. Položaj je bil tak, da je Peter Gabor, skrivajoč pred pravosodnim ministrom, aretiral ta zločincina in tu izročil našim oblastem.

Aprila 1947 je prišlo do obiska delegacije naše milice na Madžarskem, in sicer na zahtevo Gabora, prav tako pa tudi do vrnitve obiska v novembru istega leta. Ob tej zadnji priložnosti je obvestil Gabor jugoslovansko poslanstvo v Budimpešti, da bo uradni šef njihove delegacije, Raikov pomočnik Sebeny (ki ga budimpeštanska obtožnica označuje kot človeka, ki je jugoslovanskim organom dajal vohunska poročila). V svojem dopisu poslanstvu piše Gabor:

»Med svojim bivanjem v Jugoslaviji bo delegacija vodil dr. Sebeny Endre, državni tajnik in vodja javnega reda v notranjem ministrstvu, ki

je trenutno v Jugoslaviji in se bo pridružil delegaciji na beograjskem letališču.«

Ob obisku madžarske delegacije, ki je štela 21 ljudi, se je Peter Gabor pritoževal čez Laszla Raika zaradi nezadovoljstva sodelovanja. Razpravljali smo o izmenjavi izkušenj madžarskih in jugoslovanskih varnostnih organov. Tedaj so naši predstavniki izjavili Gaboru, da ne želijo sodelovati glede na zadeve javne varnosti s Sebenyjem, ker mu ne zaupajo. Gabor je o tem obvestil Rakosija in Farkasa, ta dva pa sta določila svojega zaupnika Ivana Berana za tistega, po katerem se bo vzdrževala zveza glede vprašanih sodelovanja varnostnih organov. Laszlo Raik ni hotel v Budimpešti neka dni sprejeti naših predstavnikov, ki so mu hoteli formalno obrazložiti, zakaj ne žele, da bi bil Sebeny zveza med madžarskimi in jugoslovanskimi varnostnimi organi.

Take vezi so bile lahko samo med prijateljskimi zavezniki državami, kot je bilo to z Madžarsko, Bolgarijo itd. Ob obisku v naši državi so se madžarski delegati seznanili z organizacijo in izkušnjami naše milice ter pisali o tem zelo pohvalne članke v madžarskem tisku. Madžarski general gasilec Antal Baday je pisal v časopisu »Magyar Rendszer« članek z naslovom: »V Jugoslaviji — na poti učenja.«

Sodelovanje madžarske in naše varnostne službe se je razvijalo tja do aprila 1948. Čeprav je madžarski Politbiro tedaj že sodeloval s Politbirojem CK VKP(b) proti KPJ, so naši varnostni organi pokazali tudi ob tej priložnosti popolno zaupanje v madžarske kolege. Tedaj je bil Peter Gabor skupno s Ivanom Beranom in sinom Mihaila Farkasa, kapetanom Farkasem, v Beogradu, da bi se seznanil z izkušnjami, delom in organizacijo naše varnostne službe.

O vsem tem so po vrnitvi v Budimpešto napisali podrobno poročilo v obliki vprašanih in odgovorov. Peter Gabor je dobil od naše obveščevalne službe koristne podatke, pa tudi sam je poslal po navodila Rakosija in Farkasa, toda brez vednosti Laszla Raika, naši varnostni službi veliko število poročil in listin, ki dokazujejo, da je bilo medsebojno sodelovanje koristno za obe državi.

ferenci proti Caldariisu in njegovim gosposdarjem? Res je, imeli smo precej truda z bolgarsko delegacijo. Hoteli so nastopiti z zlaganimi podatki o stvarih, ki so bile vsemu svetu dobro znane. Hoteli so trditi, da niso bili okupatorji niti v Jugoslaviji, niti v Grčiji. Sillii so v nas, naj ne zahtevamo reparacij. Svetovali smo jim, naj nastopajo stvarneje, glede na reparacije pa smo menili, da moramo zahtevati veliko večji del kot Grčija, ker je to v njihovo korist, kajti monarhistična Grčija jim ne bo odpustila reparacij, mi pa jim ne bomo odpustili. To so komaj razumeli, vendar so končno le razumeli in imeli od tega korist, ker smo jim reparacije odpustili. Če pa bi se reparacijam odpovedali že na mirovni konferenci, bi dobili Grki tudi naš del, ki jim ne bi bil odpuščen.

Mar Bolgari pozabljajo, da smo jim že 5. oktobra 1944 dovolili, da se lahko njihova vojska udeleži borb z Nemci na našem ozemlju? Čeprav je imel tov. Tito dve poročili, da ta pomoč ni potrebna, je odredil, naj to pomoč sprejmejo samo zaradi politične pomoči novi Bolgariji.

Današnje vpitje sovjetskega in drugega informbirojskega tiska o dozdevnem »balkanskem bloku pod jugoslovansko hegemonijo« izvira samo od tod, ker je propadel načrt, ki je prepovedoval široko federacijo balkanskih narodov in odrejal samo združitev Jugoslavije in Bolgarije v obliki, v kateri bi bila Bolgarija hegemon. Stara balkanska pesem je, da so vsem pisali slabo, ko so velešile odredile po svojih sebičnih koristih, ali se bodo združevale ali ločevale.

Številne so oblike pomoči, ki jo je dajala nova Jugoslavija za zavarovanje in krepitev novega demokratičnega reda v Bolgariji. Toda, skoraj edini človek v vodstvu bolgarske komunistične partije, ki je iskreno želel bratske odnose z Jugoslavijo, je bil Georgij Dimitrov. Zato pa je bil tudi sumljiv in zapostavljen, celo tudi na V. kongresu bolgarske partije in pozneje. Začeli so ga znova povzdigovali šele, ko je bil v Moskvi v zadnjih zdihljajih. Ko je potoval skozi Beograd po prvem pismu CK VKP(b), nam je dejal: »Držite se krepko!« Toda zlomljen zaradi bolezni in v taki okolici, kakršno je imel, ni mogel tvegati, da bi ga razglasili za trockista.

Nekaj let skoraj ni bilo dneva, da ne bi bila v Jugoslaviji kaka bolgarska delegacija različnih strokovnjakov, ki so proučevali vse naše državne ustanove, plansko komisijo, gospodarski svet, organizacijo različnih ministrstev, organe ljudske oblasti itd. Začeli so pošiljati tudi popolnoma nepreizkušene ljudi, tako da smo jih morali opozoriti na naš pogoj, da lahko pridejo samo ljudje, za katere jamči CK KP Bolgarije, da so v redu.

Mar so bolgarski voditelji pozabili, kako je bolgarsko ljudstvo sprejelo in sprejmljalo tov. Tita, kako so bolgarski kmetje prehodili v snegu in neurju po več deset kilometrov, da bi ga lahko pozdravili na kaki postaji? Mar so pozabili, kakšno spodbudo je dobilo notranje življenje Bolgarije z blejskim sporazumom in pogodbo o prijateljstvu? Ko se je vračal z Bleda, je Dimitrov na nekem mitingu govoril: »Jugoslavija je veliko pred nami. Zavijati moramo rokave in jo dohietiti.« Te njegove besede so se razširile po vsej državi. Tako je imel tudi Kimon Georgijev po vrnitvi z Bleda poročilo v narodnem komiteju Domovinske fronte, poročilo, v katerem je med drugim dejal, da je bil pred odhodom v Jugoslavijo prepričan, da je Bolgarija pred Jugoslavijo. Ko je videl, kako daleč naprej je Jugoslavija, je spoznal, da se je silovito zmotil in da Bolgarija nima druge poti razen tiste, po kateri koraka Jugoslavija.

RAZPRAVA O SVOBODI OBVEŠČANJA

JUGOSLOVANSKI DELEGAT OBSODIL IZKORIŠČANJE TISKA ZA PRITISK IN VMEŠAVANJE V NOTRANJE ZADEVE MALIH DRŽAV

Sovjetska delegacija je glasovala z ameriško in britansko za odložitev tega vprašanja na prihodnje zasedanje OZN

New York, 30. sept. — Ekonomsko-socialni svet OZN je začel svoje delo z razpravo o načrtu konvencije o svobodi informacij. ZDA, Velika Britanija in Nizozemska so skupno predlagale, naj se ta konvencija sploh ne sprejme. Njihovemu predlogu se je uprlo več držav, ki so ga označile kot manever, da se onemogoči sprejetje mednarodne pogodbe za zaščito interesov manjših držav.

Jugoslovanski delegat Vladimir Dedijer je glede na to vprašanje rekel: »Jugoslovanska delegacija je proti predlogu ZDA, Velike Britanije in Nizozemske. Menimo, da je emoter tega predloga, da se likvidira načrt konvencije o svobodi informacij.«

Vladimir Dedijer je nato poudaril, da je vloga tiska na svetu glede na borbo za mir in enakopravnost velikih in malih držav slabša kot je bila kdajkoli. Nadaljujejo s hujskanjem na vojno. V informacijah je vedno manj resnice.

Podpirajoč politiko svoje vlade, ki stremi po strmoglavljenju zakonite jugoslovanske vlade, so tisk in radio Sovjetske zveze že leto in pol vmešavali v notranje zadeve male države in pozivata ljudstvo Jugoslavije k vstaji. Skupini izdajalcev Jugoslavije dovoljujejo na ozemlju ZSSR in drugih držav pod njenim vplivom še naprej, da izkoriščajo možnost tiskanja časopisov in uporabljajo radijske oddaje. Značilno je, da ZSSR ne dopušta na svojem ozemlju niti enega časopisa, ki bi pozival k strmoglavljenju vlade kake kapitalistične države, temveč do-

Potovanja tov. Tita v države ljudske demokracije niso bila nikomur vsiljena, temveč so jih zahtevali, ker so od tega obiska pričakovali koristi za zboljšanje svoboda notranjega stanja, kar je tudi bil učinek v vseh teh državah. Razen tega so tako Čehi kakor tudi Poljaki želeli, naj bi Jugoslavija posredovala med njimi v ozemeljskem sporu. Naše stališče je bilo, naj ne hite z rešitvijo spora, naj preneha hrup, da bo pozneje stvar lahko rešena s sporazumom med njimi samimi. »Rude Pravdo« je pisalo 21. julija 1946, da sta, ne da bi zavzeli stališče, tako ZSSR kakor tudi FLRJ svetovali neposredno medsebojno in prijateljsko rešitev spornih češkoslovaško-poljskih vprašanj.

V Bukarešti so vsi voditelji zlasti sili v tov. Tita, naj govori na uličnem mitingu. Na mitingu je bilo pol milijona ljudi in to je bilo veliko zmagovalje. Tako kot povsod je imel tudi v Romuniji prihod tov. Tita blagodejen vpliv na krepitev demokratičnih sil.

Vsi ti obiski so bili napravljeni s soglasjem Moskve, nekateri tudi na njeno spodbudo. Vendar je bilo zmagovalje tovariša Tita prevlečilo in je razvnelo osebno zavist tam, kjer nikakor ni bila na mestu in kjer je nihče od nas niti v sanjah ne bi pričakoval. Komaj je naša delegacija odpotovala iz Bukarešte, že so odstranili z vseh javnih mest in izložb njegove slike, med občinstvom pa so razširili glas, da je imperialistični agent. Člani romunskega CK so izjavili tedaj, da nimajo pri tem ničesar in da je to napravila neka druga roka. To je bilo precej časa pred prvim pismom CK VKP(b).

Glejte v zvezi z obiskom tov. Tita na Poljskem neko mesto iz poročila tedanjega našega veleposlanika v Varšavi (poročilo je od 2. aprila 1946. leta):

»Že od avgusta lani so Poljaki stalno načevali vprašanje obiska maršala Tita na Poljskem. Njegov obisk je bil zaželen tudi zaradi tega, ker sta Jugoslavija in maršal Tito popularna pri dobršem delu poljskega ljudstva, tako da je bil v zvezi z notranjim stanjem in s pozicijami demokratičnega gibanja njegov obisk tudi potreben, tem prej, ker so češko-poljski odnosi še vedno napeti in ker je med dobršnim delom Poljakov mržnja proti Sovjetski zvezi.«

Ob obisku tov. Tita v Varšavi je pisal časopis »Rzecz Pospolita«:

»Pomnimo, da so prišle iz ust krmnarjev nove Jugoslavije zgodovinske besede: »Meje slovanstva so na Odrji in Nisi... Borba z reakcijo, borba s fašističnimi ostanki, za zagotovitev zmagе demokracije, borba s silami, ki bi rade povzročile novo vojno — to je močan temelj naših medsebojnih odnosov.«

Časopis »Głos Ludu« pa je pisal:

»Če je o kakem življenju mogoče reči, da je bilo neprestana borba, potem zadevajo te besede predvsem življenje maršala Tita... Štiriletna partizanska borba jugoslovanskih narodov pod vodstvom Tita nima primere v zgodovini zadnje vojne. Njegov simbol je lik Josipa Broza - Tita... Maršal Tito spada danes med najpopularnejše in najbolj znane zgodovinske osebnosti, ljubijo ga vsi njegovi narodi.«

Sedaj hoče isti list po navodilih Moskve vse to življenje revolucionarne borbe spreminiti v življenje neprestane službe sovrainkom delavskega razreda! Toda, imeli bomo še kaj povedati o tem, zaradi česar sedaj tako pljujejo na tisto, kar so včeraj tako glasno in hrupno povzdigovali.

Dozvolite mi, da navedem samo dva primera v zvezi s tem, kar sem rekel. Pred nekaj tedni je prinesel »New York Times« članek svojega dopisnika iz Beograda Sulzbergerja, v katerem je rečeno, da je bil v Jugoslaviji ustanovljen albanski komitej, sestavljen iz nacističnih kolaboracionistov in reakcionarjev, ki so pobegnili iz svoje države. Ta kleveta je bila uradno demantirana v Beogradu, prav tako kot podobne klevete tiska z Vzhoda, češ da ima Jugoslavija mrčne načrte proti neodvisnosti in nedotakljivosti Albanije.

Ameriški radiokomentator Pearson je preteklo nedeljo celo javil po radiu, da je bilo doslej že 27 atentatov na predsednika jugoslovanske vlade, s čimer je napeljal vodo na mlin vzhodnih dežel, ki trdijo, da je jugoslovanska vlada nestalna.

Boječ se nadaljnjie diskusije o vprašanju svobode obveščanja je sovjetska delegacija pri glasovanju skupno z delegacijami ZDA in Velike Britanije glasovala za to, da se vprašanje pogodbe o svobodi obveščanja odloži na V. zasedanje Generalne skupščine OZN.

Na Mednarodni dan miru v nedeljo 2. oktobra 1949 ob 20. uri zvečer

MANIFESTACIJSKO ZBOROVANJE

na katerem bo govoril tov. Ivan Regent.

Prireditveni odbor množičnih organizacij

Delovni kolektivi poročajo o tekmovalnih uspehih

V nedeljo je bil v velenjskem rudniku dan prostovoljnega dela. Na delo je prišlo veliko število delavcev in namestencev. Uslužbenci iz zunanjih obratov so odšli tudi na delo v jamo, nekateri pa so delali na separaciji ali pa pomagali pri zlaganju lesa, prebrali ksilit za kuhanje oglja in nalagali vagonce.

Rudarjem so se ta dan priključile tudi ženske. V jamo so odšle Zofka Miklavžin, Milka Pongračič, Franciška Felicijan, Marica Centrih in Vilma Seidl. Na delu po novem načinu sta se kosali med seboj mladinski brigadi »Svetozarja Vukmanoviča-Tempa« in brigada »Mihe Marinka«. Delovne prilike niso bile najboljše. Na odkopnih mestih je bila velika vročina. Mladinci so delo organizirali tako, da je ena grupa vrtala, a druga streljala, ostali pa so nakladali premog. Grupo vrtalcev sta sestavljala dva rudarja, ki sta vrtala zaporedoma na vseh delovnih mestih. Tekmovalci prve izmene so nakopali in naložili 585 vozikov premoga. Druga tretjina ni mogla nakopati in naložiti toliko premoga, ker se je pokvaril izvozni stroj in ventil, v tretji izmeni pa so nakopali 254 vozikov. Brigada »Svetozarja Vukmanoviča-Tempa«, sestavljena iz 14 mladincev, je nakopala 223 vozikov premoga, kar znaša 211 ton. Tako so izpolnili normo za 255,53 odstotkov. Tovarišica Zofka Miklavžin je sama nakopala in naložila 11 vozikov premoga, to je 9,45 ton, medtem ko je norma na izkušenega rudarja postavljena 8,075 ton premoga.

Velik tekmovalni polet je zajel delovni kolektiv splošno gradbenega podjetja v Dol, Lendavi, ko so se s pravnim političnim delom in pripravami začeli pripravljati na oblastno sindikalno konferenco. Na vseh gradbiščih so uvedli prehodne zastavice za tekmovanje med brigadami. Imajo pa tudi zastavico za gradbišče, ki bo imelo najboljše uspehe v izpolnjevanju petletnega plana. Zastavico gradbišča je sprejel Alojz Bukovec, ker je njegovo gradbišče preseglo mesečni operativni plan za 13%, letnega pa je doseglo že 76%. Brigadno zastavo je dobila brigada Franca Hebera, ker stalno presega normo od 25 do 30 odstotkov.

Skupina frontovske brigade, ki dela na betoniranju in jo vodi Tone Cerne, je prav tako prešla prehodno zastavo, ker presega normo za 25%.

Skupina delovodje Franca Berka je pri betoniranju betonske plošče izboljšala organizacijo dela in presegla normo za 46 odstotkov. Tako je porabila 23 delovnih ur manj, kakor pri prejšnjem betoniranju podobnih plošč. Trilčanska skupina tovarišja Berka, ki je tudi predsednik sindikalne podružnice, se je vključila v tekmovanje po novem načinu dela. V treh urah je sezidala 13.887 kvadr metrov opečnega zidu in tako presega normo za 220 odstotkov.

V ponedeljek sta v vozovni delavnici Ljubljana-Siška tekmovali za višjo storilnost dve brigadi. Mladinsko brigado je vodil tov. Keber brigado starih delavcev pa tov. Debevc. V tekmovanju je Debevcova brigada presegla normo za 351 odst., ključavničarska skupina za 424 odst., v mladinski brigadi je presegla ključavničarska skupina normo za 314 odstotkov, vsi mladinci pa za 282 odst.

V odgovor na klevete, ki jih razširjajo informirajovalci v radiu in tisku in na nesramne laži v budimpeštanskem procesu, so brigade delovnega kolektiva športnih feviljev v Zireh tekmovala za višjo storilnost. V tekmovanju se je izkazalo 6 brigad z odličnimi uspehi. Brigada Adolfa Grožlja je presegla normo za 114,52 odstotkov, storilnost so dvignili za 11,191%. Barova brigada je presegla normo za 114,45%, storilnost pa so dvignili za 18,45%. Brigada Strliča je presegla normo za 134,72%, storilnost pa dvignila za 15,72%. Vojkova brigada je presegla normo za 103,77%, storilnost pa dvignila za 14,77%. Brigada Cvetka Poljanska je presegla normo za 133,59 odstotkov in dvignila storilnost za 33,59 odstotkov.

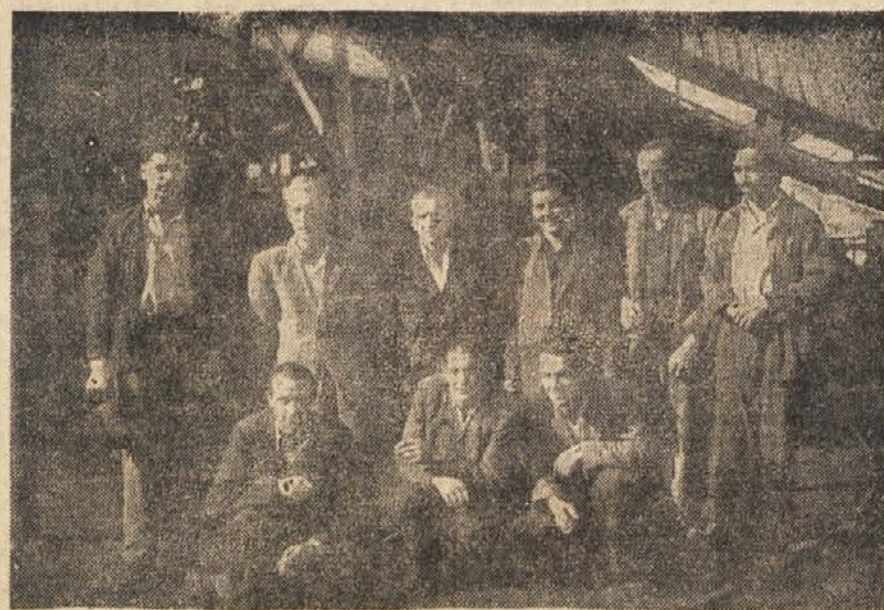
V tekmovanje so se vključili tudi delavci opekarne rudnika Trbovlje. Brigada Zofije Dežman je presegla normo za 270 odstotkov, brigada Jakova Maruševca in Štefke Sušnikove je presegla normo za 241%, brigada Franja Vinčeka in Ivana Hanžeka pa je presegla normo za 225%.

Kovinarji iz Štor, ki so se prvi vključili v boj za višjo storilnost po zgledu

Alije Sirofanoviča, s tem načinom dela nadaljujejo. Sedaj tekmujejo v čast okrajne partijske konference. Ko so se vrnili najboljše delavci in strokovnjaki s proizvodnega posvetovanja v Zenici, kjer so izmenjali svoje delovne izkušnje, se je tekmovanje začelo širiti prav v vse obrate. Pri vseh tehnoloških procesih so ustanovili posebne brigade, v katerih je določeno število delavcev, kot je potrebno za najhitrejšo izpolnitev nalog. Izmena mojstra Kersteina je naložila Siemens

potisni peči s 112,4%. Isti uspeh je dosegla brigada na grobi progji. Pri plamenični peči, predprogi in fini progji pa so izpolnili dnevno normo s 119,7%. Naslednji dan tekmovalja so bili uspehi še boljši. Pri vseh delih so izpolnili dnevne plane s 132 in 138%. V soboto so dali skupnosti 9 ton jekla več, kakor jim je predpisano.

Tekmovali so tudi v nedeljo. Dopoldanski zastoj je popravila Radčeva brigada tako, da je bil plan dosežen s 151

Mladinska brigada »Svetozarja Vukmanoviča-Tempa« v Velenju

Martinovo peč v 30 minutah, mojster Razinger je s svojo brigado čas nalaganja izboljšal še za 10 minut.

V valjarni je v medbrigadno tekmovanje vključen vsak delavec. Od 23. t. m. dalje vse tri izmene zapisujejo uspehe svojih brigad na novih grafikih. Tako je Radčeva brigada izpolnila plan pri

odst. Pri potisni peči je brigadir dvakratni udarnik Jakob Balasković s pomočnico Soršakovo in še z enim sodelavcem spravil iz peči 160 kosov ingosa. Martin Lubej izpolnjuje dnevno nalogo s 128%, brigada Palirja pa presega normo za 30 odstotkov. Nevarni tekmeči tem delavcem so brigadirji Valentin Kranjc, Jože Centrih in drugi.

Skoraj v vseh gozdnih predelih visoko presegajo normo

27. septembra je udarna brigada »Mesic Marka« tekmovala za večjo storilnost na revirju Ravne gore pri Brezicah. Brigada šteje 10 brigadirjev in se je za tekmovanje dobro pripravila. Ze ob eni uri in deset minut je brigada dosegla dnevno normo. V petih urah dela pa je presegla dnevno normo za 304%. V osmih urah je brigada izdelala 172,3 m³ bukove hlodovine za žago ter tako presegla predpisano normo za 584,2%. Efekt dela na posameznega brigadirja je bil 17,2 kub. metra. Pripomniti pa moramo, da ta brigada ni dosegla ta uspeh samo na dan tekmovalja, temveč tudi ostale delovne dneve. Od 3. do 27. septembra je brigada izdelala na dan povprečno 90 m³ bukove hlodovine in drv za kurjavo. To se pravi, da presegajo dnevno normo za 360%.

Pred nekaj dnevi so tekmovali tudi gozdni delavci v Zgornji Savinjski dolini. Na tekmovanje je prišla Moličnikova brigada iz Luč. Tekmovala so štiri desetine in že kmalu po pričetku dela se je pokazalo, da ima Moličnikova skupina najboljši način dela in je tudi dosegla najboljši uspeh na tekmovalju s tem, da je presegla osemurno normo za 165%.

V gozdnih revirjih ob Misljini so tekmovali v petek 23. t. m. Zmagala je brigada tovarišja Kotnik Alojzija, ki je presegla dnevno normo za 85%. Tudi ostale brigade niso mnogo zaostajale za njo.

Na področju gozdnega gospodarstva Sv. Lucija ob Soči so tekmovala Lokvarska sekaška brigada ter Bončinova in Plesničarjeva motorna brigada. Lokvarska sekaška brigada, ki jo sestavljajo samo starejši delavci in ki jo vodi tovariš Suligoj Jože, se je za tekmovanje najbolj pripravila. Ta brigada je presegla osemurno normo za 555,22%. Bončinova motorna brigada, ki je bila ustanovljena šele pred nekaj tedni, je v osmih urah požagala in dokončno izdelala 200 m³ jelove hlodovine (15 m³ na moža). S tem uspehom je brigada presegla normo za 282,2%. Tudi Plesničarjeva motorna brigada je dosegla lepe rezultate, kljub temu,

da je bila ustanovljena šele pred kratkim: izdelala je 166 m³ lesa in s tem presegla normo za 234,2%. Mladi motoristi so pri tem pokazali veliko sposobnost, kajti v kraškem gozdu se motorke ne dajo popolnoma izkoristiti.

Zagari lesno industrijskega podjetja v Hlirski Bistrici so tekmovali 24. septembra, združeni v petlansko brigado, ki jo vodi udarnik Tomšič Jakob v Koritnici. Brigada dela pri razrezu jelove hlodovine in je že v prvih dveh urah dosegla dnevno normo. Končni rezultat je: brigada je za 405% presegla normo, tako pride 5,9 m³ razrezanega lesa, na enega brigadirja v osmih urah. Štiri dni kasneje je tekmovala devetlanska brigada pod vodstvom udarnika Batur Franca v podjetju Bač, ki je v osmih urah razrezala 66,1 m³ jelove hlodovine. S tem je brigada presegla normo za 426 odst. in dosegla storilnost 5,8 m³ razrezanega lesa na brigadirja v osmih urah.

Z zagrebškega velesejma

Razstava državnih posestev in obdelovalnih zadrug

Naš socialistični kmetijski sektor razstavlja svoje proizvode v zelo obsežnem paviljonu. Grafični prikazi, raznolikost in odlična kakovost prehrabnih predmetov in industrijskih rastlin kažejo hitro rast državnih posestev in obdelovalnih zadrug. Pred vojno je bilo na primer v Jugoslaviji 230 državnih kmetijskih posestev s 77.000 ha zemlje, danes jih je 258 s 578.000 ha. Njihova površina se stalno veča s pridobivanjem nove orne zemlje v zamočvirjenih in opuščeni krajih. Hitro pa raste njihova moč tudi v mehanizaciji poljskih del. Tako je bilo lani na posestvih za 54% več pogonskih strojev (izračunano v konjskih silah) kot 1947. leta. Letos pa je ta odstotek narasel na 129%. Zaradi tega in ob dobri organizaciji brigadno-skupniškega sistema dela so na državnem sektorju dvignili proizvodnjo žita v razmerju do desetletnega povprečja za 17%, pri industrijskih rastlinah za 133%, pri krmikih pa kar za 598%. Največji dvig proizvodnje beleži državna posestevna pri površini. Lani so je pridelali za 154% več kot predlanskim. Letos pa je ta odstotek poskočil na 1498%. To je omogočilo državnemu sektorju, da sodeluje letos že s 30% pri oskrbi mest in industrijskih središč z vrtninami.

Posebno lepe uspehe so dosegli na državnih posestvih v proizvodnji bombaža in riža, ki so ju lani pridelali za 300 odstotkov in za 157 odstotkov več kot predlanskim. Obsežna bombažna polja so v neretvanskem bazenu, uspešno pa se bore za aklimatizacijo te važne industrijske rastline tudi v Vojvodini in Istri. Bombaž daje pri nas povprečno 700 kg kakovostnega vlakna na hektar. Dobro pa je obrodil tudi riž, ki so ga prav te dni začeli žeti v Makedoniji in drugih predelih države. Na Felas polju pri Slavnskem Brodu, kjer je zasejanih z rižem 600 ha zemlje, ki so jo komaj lani pridobili s preoravanjem ledin in pašnikov, se suče donos okrog 45 stotov na hektar, kar pomeni 270 vagonov riža za prehrano delovnih ljudi. Povrh tega pa so riževe korenine odlična surovina za industrijo raznih šček.

Veliko pozornost obiskovalcev vzbujajo tudi druge industrijske rastline, med katerimi zlasti ameriški lešnik »kikiriki«, ki vsebujejo 30 do 35 odstotkov odličnega olja. V velikih količinah jih pridelujejo v Makedoniji, začeli pa so jih gojiti tudi na državnih posestvih v

Terenske komisije za delovno silo MLO Celje morajo zboljšati delo

Usmerjanje presežkov delovnih moči v industrijo na področju MLO Celje v mesecu septembru ne dosega plana: medtem ko je uprava za delovno silo v mesecu avgustu v celoti izpolnila svoje planske naloge in jih celo presegla, je uprava za delovno silo v 20 dneh septembra vključila komaj 46% po planu določenih stalnih delavcev, v frontno brigado pa ni pridobila še nobenega brigadirja.

Da bo nabiranje delovnih moči za potrebe celjskih tovarn, kakor za cinkarno, za tovarno tehnič ter druge tovarne in obrate uspešnejše, mora mestni štab za delovno silo utrditi terenske komisije za delovno silo ter postaviti pridobivanje delovne sile na politično osnovo. Vsak drug način dela, na primer s pozivi ali kakor mislijo nekatere terenske komisije, z neakalnimi prisilnimi merami, je že vnaprej obsojen na neuspeh. Le najširše politično delo z ljudmi na sestankih, od človeka do človeka, ki ga morajo opraviti predvsem terenske množične organizacije, bo obrodilo uspehe.

Se važnejša naloga terenskih komisij za delovno silo pa je, ugotoviti vse razpoložljive delovne moči.

Dosedanji popis delovnih rezerv na področju MLO Celje je pokazal, da terenske komisije za delovno silo ne izvršujejo svojih nalog resno in da se ne zavedajo, da ima popis namen, odkriti ljudi, ki so premalo ali nepravilno zaposleni in ki se lahko vključijo v delo. Čeprav so terenske komisije za delovno silo dobile od mestnega štaba in uprave za delovno silo točna navodila, koga je šteti za delovno rezervo in kako naj se izvrši popis, kljub temu so terenske komisije

ustvarile zmede in izvršile popis povsem nepravilno. Ugotovile so, da je v Celju nad tisoč presežkov delovnih moči, v resnici pa so delovne rezerve precej manjše.

Tako so na terenu Zagrad-Pečovnik, Lokrovac in na drugih terenskih komisije za delovno silo »ugotovile«, da se lahko vključijo v stalno delo žene-matere z dvema ali več majhnimi otroki, čeprav nimajo nikogar, ki bi jim otroke čuval v njihovi odsotnosti. V 2. in 4. četrti so dobile poziv za delo v tovarno tehnično starejše žene, ki so bolne. Na terenu Lava je terenska komisija hotela vključiti v tovarno tehnično skoraj 70 let staro in bolno tovarišico, v 2. četrti pa so uvedli v seznam delovnih rezerv tovarišico, ki že 6 mesecev ne more hoditi.

Terenske komisije so grobo kršile svoje naloge tudi v tem, ker so izpuščale ljudi, ki jih res lahko pristejemo kot presežke delovnih moči. Tako je terenska komisija za delovno silo na terenu Čret prikrla nekatere dela sposobne ljudi, v seznam pa je dala matere z majhnimi otroki, bolnike itd.

Vse nepravilnosti izvirajo odtod, ker terenske komisije za delovno silo niso iskale pomoči množičnih organizacij, predvsem organizacij AFZ. Jasno je, da šibko sodelovanje partijskih in množičnih organizacij ne more obroditi uspehov. Zato je dolžnost vseh terenskih komisij za delovno silo, da pri zbiranju delovnih moči sodelujejo s temi organizacijami, ki bodo z metodo prepričevanja in prikazovanja potreb po delovni sili lahko pridobile nove delavce, ki so nam potrebni za izpolnjevanje planskih nalog.

Rezultati setve ozimnih industrijskih rastlin

Setev ozimnih oljarij je v glavnem že končana in je na splošno dobro uspešna. Najbolje so posejali v ljubljanski oblasti, kjer so dosegli 80% planirane setevne površine. Mnogi okraji v ljubljanski in tudi v drugih oblasteh so izpolnili in presegli plan setve: Kranj 179%, Kočevje 145%, Maribor-mesto 137%, Celje-mesto 114%, Kamnik 105%, Lendava in Trbovlje 101%. Dobro je setev uspešna tudi v okrajih: Celje-okolica (87%), Jesenice (93%), Ptuj (70%), Radgona (74 odstotkov) in v goriški oblasti (68%). Iz vsega tega je razvidno, da so se kmetijska poverjenišva resno zavzela za setev oljaric in v sodelovanju z množičnimi organizacijami dosegla take uspehe.

Nekateri okraji pa so slabo izpolnili setevne plane oljaric: Dravograd 3%, Maribor-okolica 11%, Poljane 23%, Trebnje, Gropulje in Ljubljana-okolica pa 38%. Oblastna in okrajna kmetijska poverjenišva so se tu premalo brigala za setev oljaric. V okrajih, kjer niso dosegli plana setve ozimnih oljaric, bodo morali spomladi pojačati aktivnost tudi na tem področju.

Tudi setev ozimnega lanu (samo v južnih predelih ljubljanske oblasti), ki pa še ni končana, dobro napreduje. Dosedaj so posejali okrog 25% predvidene površine. Najboljši uspeh so dosegli v Trebnjem, kjer so že izvršili 50% setve lanu.

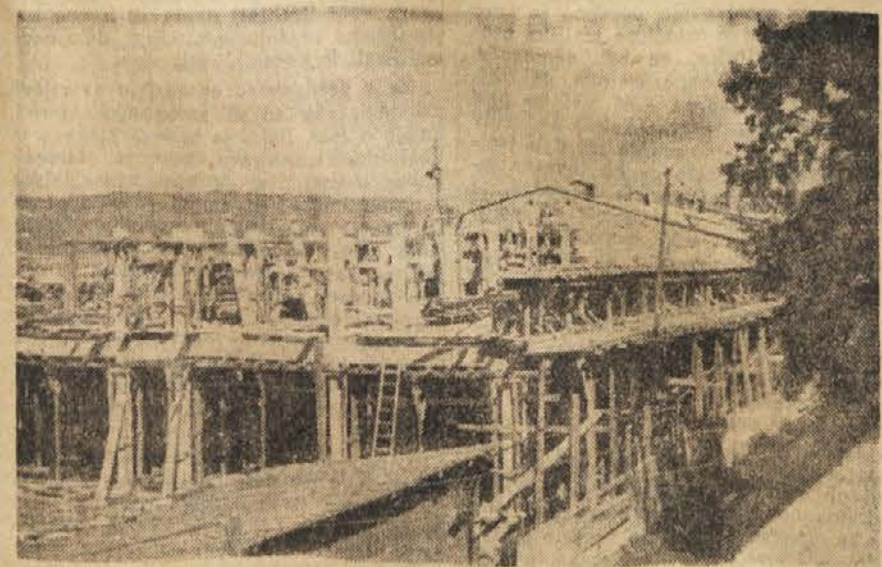
Kmetijska poverjenišva se morajo zavedati važnosti sejanja industrijskih rastlin za našo celotno proizvodnjo in skupno s Fronto reševati vse probleme za uspešno izpolnjevanje setvenih planov.

Kratke gospodarske vesti

Vršac. Na državnem kmetijskem posestvu »Sonja Marinkovič« v Vršcu, ki ga je ministristvo za kmetijstvo LR Srbije na kmetijski razstavi v Novem Sadu nagradilo zaradi naprednega vinogradništva, se približujejo h koncu priprave za trgatve. Kletarske brigade so že oprale sode in jih postavile na določena mesta. Čeprav je letošnji pridelek grozdja za 25 do 30 odstotkov večji kot lanski, so preskrbeli dovolj kadi, sodov in druge posode za grozdje. Kletarska zadruga je pripravila velike stiskalnice in sode za pripravo grozdja iz vinogradov do kleti.

Smederevska Palanka. V jasiškem okraju je v odkupu vseh kmečkih proizvodov najboljši krajevni ljudski odbor v Pridvorici. Njegovi prebivalci so izročili žita in slame več, kot je bilo določeno, kmalu pa bodo izpolnili tudi plane odkupa živine, sena in mleka. Partijska organizacija in njeni agitatorji v tej vasi pomagajo krajevnemu ljudskemu odboru pri organizaciji odkupa. Krajevni odbor vodi točno evidenco o poteku odkupa, tako da vsak žs lahko posreduje, če kmetje zadolžitev ne izpolnjujejo.

DELOVNO LJUDSTVO JUGOSLOVANSKE CONE STO TEKMUJE V POČASTITEV II. KONGRESA SVOJE KP

V JUGOSLOVANSKI CONI STO SO V TEKMOVANJU V POČASTITEV II. KONGRESA KP STO DELOVNI KOLEKTIVI IN PROSTOVOLJCI DOSEGLI ŽE VELIKE USPEHE. KMALU BO POD STREHO TUDI VELIKA ZGRADBA MAGAZINA »OMNIA« V KOPRU, KI JO KAŽE GORNJA SLIKA, KATERO SO SKLENILI DOGRADITI DO ZACETKA KONGRESA

V nedeljo 2. oktobra 1949 ob 8. uri bo v veliki unionski dvorani USTANOVNA SKUPŠČINA GASILSKE ZVEZE LR SLOVENIJE

Na predvečer otvoritve požarnovarnostnega tedna, ki bo trajal od 2. do vključno 9. oktobra 1949, bo ob 19. uri zvečer baklada vseh gasilskih enot in ostalih množičnih organizacij.

Zbirališče vseh sprevedov je na Kongresnem trgu. Od tod krene glavni sprevod po Erjavčevi, Prešernovi, Cankarjevi, Tavčarjevi in Miklošičevi cesti na Prešernov trg, kjer bo razhod. Zbirališče ob 18.: (rajon I. Grubarjevo nabrežje proti Karloški cesti, rajon II. Siška trg pri gasilnem domu in Tržna ulica v Sp. Siški, rajon III. in KLO Polje ob Ljubljani-Kodeljevo, rajon IV. na starem delu Tržaške ceste nasproti mlarne.

Po bakladi so kulturnoprosvetne prireditve za I. rajon na Galjevi v Domu OF, za II. rajon v St. Vidu v kino dvorani, za III. rajon v Mostah v bivši kino dvorani, za IV. rajon na Viču na Vrhovcih.

Pripravljalni odbor požarnovarnostnega tedna za glavno mesto Ljubljana

V Gornji Lendavi bodo izboljšali svoje ljudskoprosvetno delo in poživali zadružni dom

Gornjelendavski odbor za gradnjo zadružnega doma, v katerega so izbrali vaščani v februarju lanskega leta svoje najboljše ljudi, je pokazal pri svojem dosedanem delu veliko samoiniciativnosti in dobre organizacijske sposobnosti. Za gradnjo doma je zaktiviziral večino delovnih vaščanov, ki so se z velikim delovnim elanom lotili graditve. Na velikem stencu in na grafikonu so graditelji osramotili vse tiste, ki za dom niso ničesar storili. Na ta način so Gornjelendavčani pod vodstvom najboljših voditeljev svojih množičnih organizacij, s predsednikom KLO in učiteljstvom, svoj dom že 6. junija lanskega leta v grobem dogradili, 28. novembra pa so na zadružnem odru v lepi, moderno opremljeni dvorani že videli predstavo svoje gledališke družine. Zato, ker so prvi v okraju otvorili zadružni dom, so prejeli kot nagrado radijski aparat, 100 dobrih knjig in slamerznic.

Tako je z zadružno dvorano, z gledališkim odrom in lepo opremljeno čitalnico, ki nudi obiskovalcem poleg dobrih knjig tudi še dnevno časopisje in vse slovenske revije, dobilo ljudskoprosvetno društvo »Franceta Prešerna«, ki deluje v tej vasi že od marca tega leta, takšne pogoje za uspešno delo, kakršnih še nima nobeno drugo kmečko izobraževalno umetniško društvo v murskosoboškem okraju. Kljub svojim številnim prireditvam in proslavam v zadružni dvorani pa se društvo zaradi slabega političnega dela v njihovi vasi ni posrečilo navezati delovne kmete na njihov dom. V čitalnici posega po knjigah in časopisih vedelce mladina. Na predavanja v domu, kjer podajajo predavatelji zunanje, in notranjepolitične dogodke in približujejo vaščanom vedno nove in vse večje delovne zmage, ki jih dosežemo po vsej državi in graditvi socializma, prihaja še vse premalo ljudi. Zgodilo se je, da so aktivni člani društva prirejali proslave na prostem, ker se nekateri delovni kmetje od tistega časa, ko se je tudi v Prekmurju zadružno gibanje razmahnilo, nasedajoč strahotnim vestem o življenju v zadružnih, ki jih širijo vaški špekulanti skupno z reakcionarno duhovščino, izogibajo tudi naprednemu vplivu dela v zadružnem domu. Kar sramotno za delo množičnih organizacij Gornje Lendave in v zadnjem času in za ves delovni del vasi pa je dejstvo, da so ljudskoprosvetni delavci predavali že kar pred cerkvijo

po maši, ko čakajo vaščani na razglase KLO, namesto da bi z dobrim političnim delom razgibali vaščane in jih pomirili z individualnim prepričevanjem zastran vseh prozornolaznih govoric ter jih pritegnili v zadružni dom. Ena prvih nalog ljudskoprosvetnega društva je prav ta, da popelje vse nerazgledane delovne vaščane preko plotov njihove vasi in jim nazorno prikaže vse tiste delovne uspehe, ki so jih po drugih vaseh v graditvi socializma že dosegli, da s tem razoroži vse lažnike, pri malih in srednjih kmetih pa dvigne samozavest in ponos na veliko delo naših narodov.

Dosedanje napake pri delu društva so njegove zavedne članice izučile. Še pred okrajnim festivalom v Murski Soboti, ki bo predvidoma od 9. do 16. oktobra t. l., in v času tekmovanja za II. kongres Ljudske prosvete Slovenije hočejo odpraviti glavno napako društva, njegovo nemnožnost. Sedaj imajo v svoji dramatični skupini, folklorni skupini, in pevskem zboru in odseku za domačo obrt le kakih 30 do 40 članov. Z močno politično propagando pomena njihovega društva za razvoj socialistične kulture v njihovi vasi bodo zainteresirali za delo pri društvu večino malih in srednjih kmetov. Tiste, ki imajo veselje do aktivnega dela, bodo vključili v delo posameznih sekcij, za podporno članstvo, katerega do zdaj društvo še ni imelo. Skušali bodo pridobiti vso vas, saj se bodo tudi uspehi društva pri delu za dvig kulturne ravni vaščanov šteli v čast celotne vasi. Pri nabiranju članstva se bodo poslužili že pri gradnji zadružnega doma preverjene agitacije in s tem se bo kmalu pokazalo, kdo je za graditve socialistične kulture na vasi in kdo proti njej. Pod vodstvom partijske organizacije bodo pomagali društvu do njegove udržitve vsi zavedni člani množičnih organizacij.

Takemu delu, ki bo tudi še ostreje zadrževalo vaščane, bodo pristopili člani OLO s konkretnimi nasveti in ne samo ljudskoprosvetni referent. Saj se bo z dobrim delom društva, s pozitivno delo v zadružnem domu s strani večine delovnih vaščanov tudi hitreje rešilo vprašanje KOZ v Gornji Lendavi. Za njo je bilo kljub pripravljenosti nekaterih kmetov, da vložijo svojo zemljo in vstopijo kot njeni člani, še vse premalo prepričevanja ter so priprave za ustanovitev zadruge v zadnjem času zbiranja frontovskih brigad celo odložili kot eno

»ne tako neposrednih nalog«. Takšne napake množičnih organizacij so sedaj, v času najhujše klevetniške gonje, ki jo vodijo najrazličnejši sovražniki graditve socializma v naši državi, takoj pomagale pravilnici, ki se širi tudi po Gornji Lendavi, kako si delovni kmetje ne bodo več ustvarjali lažnega in kulturno življenja v zadružnih in kako je konec borbe proti vaškemu špekulantom. Zavedni delovni kmetje v Gornji Lendavi poznajo tiste, ki širijo take laži. Združeni v ljudskoprosvetnem društvu, jih bodo razkrinkovali, kjer koli se pojavijo. Da pa poveselj razširite obzorja svojih sovražnikov in s tem sčasoma popolnoma ohromijo vse poskuse sovražnika, bodo v najkrajšem času začeli s temeljitimi pripravami za izobraževalni tečaj, ki bo privedel male in srednje kmete na znanstveno trdna tla v vprašanju zadružništva kakor tudi v vseh ostalih vprašanih, pri katerih reakcija še lahko izkorišča njihovo praznovornost.

Ob vsem tem svojem delu pa se bodo člani KUD »Franceta Prešerna«, številno pomoženi, pripravljali na festival. Člani dramske sekcije bodo pripravili predstavo Nušičeve komedije »Zaljučji ostali«. Pevski zbor bo naštel nekaj novih pesmi, sekcija za domačo obrt pa bo izdelala vrsto narodnih okrasov, ki jih goji tamkajšnje prebivalstvo. Na festivalu hočejo pokazati tudi svoje uspehe pri gradnji zadružnega doma. V ta namen bodo izdelali svoj zadružni dom v miniaturni obliki. Še pred festivalom žele pomnožiti svoj orkester, za katerega je dosti interesov. Izvedba bo seveda odvisna od tega, če jim bo mogoče dobiti še nekaj novih instrumentov.

Med vrsto obveznosti, ki so jih sedaj sprejeli, spada tudi obveznost, da bodo do 29. novembra popolnoma dokončali in opremili zadružni dom. Pri nabavi še potrebnega materiala za notranjo opremo jim bo po svojih možnostih pomagal OLO, saj bi bila velika škoda, če tako lep zadružni dom, ki bo eden največjih v okraju, ne bi bil čimprej docela opremljen. S kvaliteto in dosledno izvedbo svojih številnih nalog pa bodo Gornjelendavčani, polnoštevilno vključeni v aktivno delo svojega ljudskoprosvetnega društva, delo v zadružnem domu poživali in storili s tem velik korak naprej pri graditvi socialistične kulture v svoji vasi in njeni okolici.

Ob smrti Dragoslava Djordjevića-Goše

V soboto, 24. septembra t. l., je umrl v Zürichu v Švici po dolgi in težki bolezni v svojem 81. letu Dragoslav Djordjević-Goša, član centralne revizijske komisije KPJ in član Centralnega komiteja KP Srbije. Z njegovo prerano smrtjo je zgubila naša Partija in vsa država zvestega sina, ki je posvetil Partiji in ljudstvu vse svoje življenje.

Ze v zgodnji mladosti je stopil v vrste prvoborcev delavskega razreda ter je bil do poslednjega dne svojega življenja vedno v prvih vrstah in imel vedno pred očmi veliki smoter graditve socializma v naši državi, ustvaritve sreče in blagostanja našemu ljudstvu ter zmage socializma v svetu. Tako ga je vzgajala in vzgojila Komunistična partija s tovarišem Titom na čelu. Tovariš Dragoslav Djordjević pripada tisti titovski generaciji naših Komunistov, katere vztrajna in neumljena borba zoper vse sovražnike ljudstva ter vztrajno in požrtvovalno delo sta cementirala revolucionarno bratstvo in enotnost naših narodov.

Tovariš Dragoslav Djordjević je bil rojen leta 1919 v vasi Baničini, jase-niški okraj, v revni kmečki družini. Ze v otroških letih je ostal brez matere, s 14 leti pa je začel delati v vojno-tehničnem zavodu v Kragujevcu, ker ni imel sredstev, da bi nadaljeval študije. V Kragujevcu se je takoj povezal z naprednimi mladinci-delavci.

Takoj po kapitulaciji stare Jugoslavije, v maju 1941, je bil tov. Dragoslav Djordjević sprejet v vrste Komunistične partije Jugoslavije in je odšel med prvimi v partizane. Odtlej dorašča v težkih in krvavih borbah s fašističnimi okupatorji in domačimi izdajalci tov. Dragoslav Djordjević s pomočjo višjih partijskih vodstev v izkušene partijske-

ga voditelja. Vršev razne partijske funkcije v vojski, od sekretarja četne partijske organizacije v palanski četli do sekretarja divizijskega komiteja II. proletarske divizije, je postal tovariš Dragoslav Djordjević ljubljeni partijski voditelj. Ni borca iz enot, v katerih je bil, ki ne bi dobro poznal komisarja Goše, njegovega tovariškega odnosa do ljudi in velike skrbi za ljudi.

Po osvoboditvi Srbije se je tovariš Dragoslav Djordjević z vso vsemno posvetil partijsko-organizacijskemu delu v osvobojeni domovini. Pod njegovim vodstvom je partijska organizacija požarevskega okrožja dosegla leta 1945 in 1946 velike uspehe. Smrt je dohitela tovariša Dragoslava Djordjevića pri delu in upravi za kadre CK KPJ.

Naša ljudska oblast je visoko ocenila borbo in požrtvovalno delo tovariša Djordjevića. Z ukazom AVNOJ-a in Prezidija Ljudske skupščine FLRJ je bil odklikovan z redom za zasluge za narod I. reda, partizansko zvezdo II. reda in redom za hrabrost. Razen tega je imel nek spomenice leta 1941. Dobil je tudi poljski križ z meči v času, ko voditelj Poljske še niso padli na protirevolucionarne postojanke. Izušen in prekaljen borec je ostal tov. Dragoslav Djordjević do konca zvest svojji Partiji, ljudstvu in tovarišu Titu, obojujoč najostrejši protirevolucionarno gonjo, ki jo iz ZSSR in držav Informbiroja že več kot leto dni vodijo zoper našo državo.

Svetli lik plamtečega borca delavskega razreda in komunista tov. Dragoslava Djordjevića-Goše, ki je vse svoje življenje posvetil svojemu ljudstvu in svojji Partiji, bo služil kot zgled, kako se je treba boriti in delati za srečo in blagostanje svojega ljudstva.

Naši upodablajoči umetniki ob »Tednu matere in otroka«

Umetniška zadruga v Selenburgovi ulici razstavlja v »Tednu matere in otroka« vrsto del naših sodobnih slikarjev in kiparjev, posvečeni tej temi. (Na sliki: France Mihelič »Hčerka«)

Novi jugoslovanski umetniški film »Zastava«

Ob otvoritvi zagrebskega velesejma se je prvič predvajal naš novi film »Zastava«, ki ga je izdelalo hrvatsko filmsko podjetje »Jadran-film«

Scenarij za novi film je napisal Jože Horvat. Osnovna motiva, ki ju je scenarist obdelal, sta: borba za osvoboditev Kalnika in vpliv narodno-osvobodilne borbe na preobrazbo umetnosti in umetnikov. Film ima sledečo vsebino: okoli Varaždina in Kalnika se formirajo prvi partizanski odredi. Z uspešnimi akcijami proti okupatorju raste borbenost in število partizanov, ki jih podpira ljudstvo. Po nalogu tovariša Tita eklenijo partizani osvoboditi Kalnik. Med to zgodbo se vpleta drugi motiv: v okupiranem Zagrebu, ki trpi pod okupatorjevimi terorjem, živi mlada plesalka Marija, ki jo delo v gledališču med okupacijo razočara. Na obisku pri bolni materi v Varaždinu se ji odkrije vsa brutalnost okupatorja, ki je v mestu razstavil trupla partizanov, padlih v borbi za Kalnik in prisilil prebivalce Varaždina, da si v skupnem mimohodu ogledajo mrtve upornike. Poleg trupel partizanov leži njihova zastava. Partijska organizacija v Varaždinu sklene, da jo okupatorju iztrga. Akcija sicer uspe, a med begom je Martin, ki je zastavo rešil, ranjen. V naglici jo izroči Mariji, ta pa

mestnemu partijskemu komiteju v Zagrebu, nakar odide sama v partizane. Marija postane dober borec in se ob enem razvije v pravo ljudsko umetnico. Med vso zgodbo se vpleta ljubezen Marije in komandanta Kalniškega odreda Petra, ki je kmalu po osvoboditvi Kalnika padel.

Zgodba je prikazana v okviru Marijinega pripovedovanja. Marija je po osvoboditvi zopet plesalka v zagrebskem gledališču. Pred proslavo v čast kalniškim borcev, kjer bo nastopila v »Plesu sa zastavom«, s katerim je simbolizirana borba za zmago, pripoveduje zgodbo svojim tovarišicam.

Film ne zajema narodnoosvobodilne borbe v vsej njeni širini, ampak so prikazani samo najvažnejši, najkrepkejši momenti. S plesalko Marijo kot partizanko je hotel scenarist prikazati smisel narodnoosvobodilne borbe, ki ji ni bil edini cilj uničenje okupatorja, ampak kulturni dvig in preobrazba ljudstva, kakor tudi vsakega poedinca. Vzporedno z močno patetiko borbe spremljamo v filmu tudi intimna psihološka doživljanja mlade umetnice in njena doživetja in umetniški razvoj v razvojem njenega zdravega gledanja na kolektiv. Marija naj bi bila nekaka personifikacija vsega, kar so doživljali naši umetniki, borci NOB.

Kulturne vesti iz bratskih republik

Člani madžarskega gledališča iz Subotice so navezali stike z mnogimi madžarskimi amaterskimi gledališči v Bački in Baranji. Po dogovoru bo subotičsko madžarsko gledališče oskrbelo izdajanje strokovnega gledališkega lista »Pozornica«, ki bo pomagala dvigati gledališko umetnost v amaterskih igralskih skupinah. Mesečnik bo prinašal članke o razvoju jugoslovanske, madžarske in svetovne dramske književnosti ter strokovne nasvete glede režije, tehničnih naprav itd. Po planu turneje za novo sezono bo kolektiv madžarskega gledališča v Subotici obiskal tudi naselja v Prekmurju, kjer bo med pripadniki madžarske narodne manjšine pomagal razvijati gledališko življenje.

V glinskem okraju na Hrvaškem se je z ustanovitvijo Zveze kulturno-prosvetnih društev kulturno življenje znatno okrepilo. Zveza bo nudila vso pomoč pri razvoju sedanjih kulturno-umetniških skupin in tam, kjer so dani pogoji ustanavljala nove. Dosedaj je v glinskem okraju obiskovalo 1600 nepismenih analifabetske tečaje, do konca leta pa bo nepismenost odpravljena. V večini vasi delujejo že čitalnice, knjižnice pa ima okraj nad 40. Ljudska univerza v Glini, ki je imela lani nad 50 predavanj, pošilja enkrat mesečno člana aktivna predavateljev v vse vasi glinskega okrajja, kjer prirejajo večerna predavanja.

Knjiga o graditvi socializma

J. Iljin: Veliki tekoči trak

Našo prevodno literaturo sovjetskih del je nedavno obogatila založba Mladinske knjige s izdajo »Velikega tekočega traku« z reportažnim romanom, ki ga je leta 1932, napisal sovjetski inženir Jakov Iljin.

Knjiga je originalno in svojevrstno delo. Dasi nimamo literature niti o avtorju niti o knjigi — kar še ni rečeno, da knjiga oziroma avtor nista najsiša poznana in priznana v domovini — nas vendarle preseneča povsem novo mesto, ki ga ima v sovjetski književnosti, mesto, ki se po svojskosti gledanja in prikazovanja sovjetskega življenja bistveno loči od sablonne nekaterih sovjetskih piscev.

Pri tem ne mislimo le na tehnično originalno gradnjo romana, ko avtor prona s sredo svoje zgodbe o velikem delavskem kolektivu in šele naknadno poseže v začetek; niti ne mislimo na posrečeni način seznanjanja s svojimi junaki, ki jih predstavlja neposredno, ne da bi koga na zunaj opisoval, v sredi njihovega početja, pri delu, v razgovorih; tudi ne mislimo na skrajno objektivno, detajlno prikazovanje razmer v veliki volški traktorski tovarni — ki ji je vsa knjiga posvečena — ne, zaradi tega je sicer knjiga veliko pridobila na življenjskosti in prepričljivosti, a to je tudi krivo, da se ni povzpela nad umetniško reportažo; predvsem mislimo na občutek, ki se ga ob branju ne moremo znebiti, namreč, da je knjigo napisal pisatelj, ki je v razliki in odliko od pretežne večine svojih kolegov, ki hočejo biti zgolj in samo

»sovjetski«, znal združiti pozitivno literarno dediščino stare Rusije z novimi socialističnimi stremenji domovine.

Ta občutek nam vzbuja predvsem avtorjeva široka odkritost srčnosti ter pogum, da si ogleda stvari z vseh strani (mimo-grede povedano, s to knjigo je Iljin boljše in bolj osvetlil stanje Sovjetske zveze v prvi petletki kot doslej vsi ostali pisci skupaj). V predgovoru, ki ga je v knjigi napisala skupina avtorjevih prijateljev (sam je prej umrl), upravičeno beremo, da »je znal pisatelj s preprostostjo in umetniško resničnostjo, ki ji ima ni primere, razgrniti in pokazati gibalne sile velikega tekočega traku naše dobe«. In dalje: »Ne da bi poizkušal zglediti globoke razpoke socialnih nasprotij, razkrija zakonitost razrednega boja in zgodovinsko pogojeno zmago proletariata in njegove Partije na fronti, na kateri velja geslo »dohitevati in prehitovati«.

Avtorjeva strast za diskusijo, debato, pa tudi nagljenje k meditiranju, predvsem pa polemični značaj celotnega dela, polnega problematike, se odraža tudi na dinamiki v formi, v razgovornem stilu, saj je takorekoč vsa knjiga napisana v dialogu. Glede na tematiko knjige in njeno obdelavo naj spet navežemo na že imenovani predgovor: Knjiga J. Iljina je knjiga velikih in zapletenih problemov, ki ustrezajo mislim, zahtevam in počutju našega bralca... ki odkriva nov način mišljenja, veliko partiotnost, knjiga, ki bralca v pravem pomenu besede vzpodbuja... je eno tistih del proletarske umetniške literature, ki najbolj polno-

vredno odsevajo velika dejanja in prikazujejo velike ljudi naše dobe.«

Knjiga je izšla brez zadnje redakcije avtorja, ki je prej umrl. Sam pravi v uvodu, da je v njej »hlasten, nagel, nepredviden«, da mu »ni uspelo opraviti stroge izbire ljudi, dogodkov, besed in idej«. To se pri čitanju resda čuti, vendar — se zdi — knjiga s tem le še pridobiva na veliki iskrenosti in preprostosti, ki privlačuje bralca skozi vse delo. Reportažno podajanje dogajanja preraste na marsikateri strani v umetniško oblikovanje epizod, naj omenimo samo ljubezenska srečanja, ki so sicer v delu docela podrejenega pomena. Tudi se ni nemale še nikomur posrečilo na tako nepriljen način vplesti nekaj tuji govor, kot je to umetniško dovršeno storil Iljin s Stalinovim referatom o važnosti obvladanja tehnike. Na teh straneh je čutiti velikega umetnika, ki mu v skopih potezah najznačilnejših okolščinih uspe, vnesti v bralca vso mučno in težko psihozo na zborovanju tovarniških direktorjev, ki pa se ob Stalinovih besedah čedalje bolj vedri, kot da bi ta odgovarjal vsakemu posebej, kako naj reši situacijo v svojem podjetju.

Toliko o pisanju Jakoba Iljina (ki ga ne gre zamenjavati s piscom poljudno znanstvenih knjig M. Iljinom). Prejdimo k vsebini knjige. Snov za »Veliki tekoči trak« je avtorju dal gigantski prvenc prvih stalinske petletke, volška tovarna traktorjev, borba za njen pogon in obratovanje, za verižni način produkcije. V ogromni, krasno urejeni tovarni v stehi, ki ji dajejo vse priznanje tudi številni ameriški strokovnjaki, najeti kot svetovalci, »veliki tekoči trak« namreč ne dela. Zaradi pomanjkanja surovin, strojev, rezervnih delov, zunanjih nepriljk,

pomanjkanja vode, zraka, fluktuacije delovne sile, pomanjkanja kvalificiranih delavcev, slabih življenjskih razmer, stoji zdaj ta, zdaj ona delavnica, tekoči trak pa polzi neizrabljen. Njegovo delo, vezano na tisoče brezhibno delujočih mehanizmov tako v tovarni sami kot v zaledju, na industrijsko organiziranost vse države, na razpoloženje delavstva, ki je spet pogojeno od tisoč še neresenih problemov, se opravlja — kot v zameh najmodernejšemu mehanizmu tovarne — še vedno ročno. Obvladati vse te pogoje, tehniko, spraviti v tek in organizirati novo vrsto proizvodnje, posebno še tako težavno, kakor je množična serijska proizvodnja traktorjev, se zdi nemogoče. Menjavajo se delovne metode, taktike, direktorji, tovarna pa diha slej ko prej »neenakomerno, naporno kakor nahušljen bolnik«. Danes bodo morda res dali šestdeset traktorjev, zato pa bo tovarna jutri stala, pojutrišnjem dala le enega, ni materiala, ni tisoč in tisoč ostalih pogojev, potrebnih za redno doseganje dnevnih zmogljivosti tovarne, ki znaša 144 traktorjev.

Traktorje potrebuje dežela, v tovarno so uprte vse oči; traktorje zahtevata vlada, Partija, a traktorjev, serijske proizvodnje traktorjev ni. Napori vodstva, da postavi tovarno na noge, požrtvovalnost delavstva, ki vzdrži nepretrgoma po dve, tri izmene, vse se razbija ne samo ob nenormalnih proizvodnih pogojih, ampak tudi ob subjektivni nesposobnosti organiziranja nove, verižne proizvodnje. »Pri nazirane nove, verižne proizvodnje, »Pri vodnje«, trško ugotavlja Gazgan, partijski funkcionar, ko pomisli na duha partizanščine v obratu, na svojevoljno eksperimentiranje, na pomanjkanje principa rentabilnosti ter dolžne proizvodne discipline, na osebno neodgovornost pri

delu, nivelizacijo plačevanja itd. Preved se sklicujoč na specifičnost svojih prilik in pogojev, se premalo uče od Američanov, ameriških inženirjev, ki so jih za drag denar najeli v pomoč. »Individualna uprava?« razmišlja Gazgan o njihovem nasvetu, kako odpraviti nered. »Da — odgovarja — individualna uprava plus kontrola množic, plus njihova zavestna udeležba v državni oblasti — v tem je moč komunistične proizvodnje.«

Pod močno individualno upravo Soliveretova, že tretjega direktorja, končno res postopoma uspe s parolo »vsak dan enega več« (traktor) napraviti konec historičnemu zaganjanju tovarne, delo normalizirati in konsolidirati.

Ze v predgovoru opozarjajo avtorjevi prijatelji, »da to ni samo zgodovinska knjiga o tem, kako je bila zgrajena stalingrajska traktorska tovarna, temveč knjiga o vsej prvi petletki, ki se lahko v sleherni njeni zgodbi spoznavajo poteze mnogih socialističnih velikanzov, zgrajenih tovarn in novih ljudi, ki gradijo v teh podjetjih svojo prihodnost... da Iljin opisuje boljševiški start na vrhove napredne tehnike... daje verno podobo, s kakšnimi napori in težavami eta Partija in delavski razred dosegla prve uspehe, ko sta reševala eno izmed osnovnih nalog proletarske revolucije — obvladanje tehnike.«

Glede na podobnost procesa industrializacije pri nas, ki je še veličastnejši — ko nam ne pomagajo na noge niti strokovnjaki z Zapada in bi nas z Vzhoa — se celo radi spravili na kolena — se bo knjiga priljubila tudi slehernemu našemu bralcu. Kajti povesti o ljudeh, ki so znali svoje osebnosti podrediti družbenim in zato zmagali, je tudi naša povest.

Več skrbi otroškimi ustanovami in pomagali bomo mnogim materam, da se bodo vključile v delo

V borbi za izgradnjo socializma v naši domovini je eno najvažnejših vprašanih dotok zadostne delovne sile za vse panoge gospodarstva. Prav letos, ko se je teška industrija pri nas zelo razširila, se je to vprašanje postavilo na dnevni red z vso ostrino. Pri mobilizaciji delovne sile se je v praksi pokazalo, da je med ženami največja rezerva novih kadrov. V naši republiki je odstotek zaposlenih žena dokaj visok in znaša v primerjavi z moškimi 32%. Vendar pa še vedno nismo dosegli toliko, kolikor bi lahko. O tem nam zgovorno priča anketa, ki jo je izvedla organizacija AFZ Slovenije v štirinajstih okrajnih odborih. Podatki te ankete kažejo, da bi od 6912 potrebnih delovnih moči lahko nastopilo službo 5725 mater, ki se žele vključiti v proizvodnjo s pogojem, da bi bili njihovi otroci preskrbljeni v času njihove zaposlitve.

AKTIVIZACIJI DELOVNE ZENE JE REVOLUCIONARNO DELAVSKO GIBANJE PRIPISOVALO GLOBOK POMEN

Zmagovita ljudska revolucija je korenito odpravila brezpravni položaj, kakršnega je imela žena v bivši Jugoslaviji in ji odprla pot svobodnega odločanja o svoji usodi. Ni več področja v gospodarskem, političnem in kulturnem življenju, kjer se žena ne bi mogla ali smela udeležiti, kjer se ne bi za enakovredno delo prejela enakega plačila. Brez dvoma so posledice težke preteklosti zlasti med ženami še vidne, vendar je novo življenje stotisočm ženo prineslo spoznanje, da njihovo mesto ni samo v ozkem družinskem krogu, pripeljalo jih je na vsa področja dela, kjer so postale zavestne borke za zgraditev nove domovine.

Napačno je misliti, da je žena v tem svojem novem položaju prenehala biti gospodinja in mati. Tako govore tisti, ki hočejo potvarjati resnico o življenju. Naproti, nova družba zahteva ženo na višji kulturni stopnji, strokovno usposobljeno ženo, ki aktivno sodeluje pri reševanju vprašanih življenjskega pomena za njo, za napredek njene družine — njenih otrok.

V naši republiki je tovariš Karđel posebej poudaril važnost politične vzgoje žena in dela za njihovo vključevanje v graditev socializma. To nalogo vabuje tudi program Partije, saj preobrazba človeka preteklosti v človeka socialistične družbe leži prav v njegovem aktivnem prizadevanju za zgraditev socializma. Hkrati pa program poudarja tudi pogoje, ki jih moramo ustvariti, da bodo ženi — gospodinji — materi odvzeta bremena hišnega gospodinjstva. Dokler je bo v celoti okupirala skrb za otroke in vreta gospodinjstev, se prav gotovo ne bo mogla odločiti za nov poklic. In če se tudi bo, njeno delo za ekspanco ne bo imelo takega učinka, kot bi ga imelo, če bi obstajal razvit celoten sistem pomoči zaposleni materi, kot so to važne otroške ustanove, menze, pralnice, šivalnice itd.

Problem aktivizacije delovne žene je revolucionarno delavsko gibanje pripisovalo globok pomen in mu poveljalo veliko pozornost. Na I. Veeruskem kongresu delavov 19. novembra 1918, l. je Lenin večkrat poudaril važnost udeležbe žena na popriščih javnega življenja. Med drugim je poudaril: »Ne more biti socialistična preobrazba, ako ogromen del delovnih žena ne sodeluje znatno v nje.«

V članku »Velika iniciativa« v juniju 1919 Lenin govori o podjetjih, ki razbremenjujejo delovno ženo, kot o »družinskih ključih komunizma«. Žena je še vedno sužnja doma, kljub vsem osvobodilnim zakonem, kajti davi, duši, duševno tlačja in ponižuje jo malo domače gospodarstvo, ki jo veže na kuhinjo in otroško sobo ter izkorišča njeno delovno silo s skrajno neproduktivnimi malenkostnimi opravili, ki ji jemljejo živce in jo delajo topo in zabitno. Resnična osvoboditev žene, resnični komunizem se bo začel šele tam in tedaj, kjer in kadar se bo začela množična borba (pod vodstvom proletariata, ki ima državno oblast v svojih rokah) proti temu malemu domačemu gospodarstvu ali točnejše, kadar se bo začela množična reorganizacija tega v socialistično veliko gospodarstvo.

Ali posvečamo v praksi dovolj zanimanja temu vprašanju, ki je v teoriji nesporno za vsakega komunisto? Nikakor ne. Ali dovolj pazljivo skrbimo za kalli komunizma, ki so že dosegli vzklide na tem področju? Še enkrat — ne in ne. Skupne menze, otroške jasli, otroški vrtci, to so drobni vzorci teh klci, to so ta preprosta, vsakdannja sredstva, ki ne zahtevajo nič naplajnenega, gostobesednega, slavoslovnega, ki pa so v resnici sposobna osvoboditi ženo, v resnici sposobna zmanjšati in odpraviti njeno neenakopravnost z moškimi glede njene vloge v družbeni produkciji in v družbenem življenju.

Naša ljudska oblast je že v prvih letih po osvoboditvi začela reševati ta vprašanja in s tem dokazala, da se zaveda, da je tudi od teh vprašanih odvisna uspešna zgraditev socializma. Samo nekaj števil, ki prikazujejo porast ustanov otroške zaščite v FLRJ konec leta 1947, v primerjavi z letom 1938. Nam to najlepše prikazuje. Od 59 zasilnih zavetišč v bivši Jugoslaviji smo do leta 1947 dosegli porast na 250 strokovno vodnih jasl in DID-ov za 12.170 oskrbovancev. Slovenije, kjer pred vojno teh ustanov sploh ni bilo, ima danes 15 jasl in 86 DID-ov, kar pomeni, da je samo LR Slovenija daleč presešla število teh ustanov v celotni predprilski Jugoslaviji. O primerjavi v kvalitativnosti pa sploh ni primere.

Za pospešitev snovanja ustanov za oskrbo otrok zaposlenih mater je vlada Ljudske republike Jugoslavije v septembru 1948 izdala Uredbo o ustanavljanju dežjih jasl in otroških vrtcev, s katero obvezuje ljudske odbore, da odločajo o

ustanavljanju teh ustanov pri tovarnah, podjetjih, zadrugah itd. Ugotovljeno pa je, da se nekateri odbori s to uredbo niso niti seznanili. Tak najbolj izrazit negativen primer je Kranj, kjer je zaposlenih 5080 žena. Dvoje obstoječih DID-ov z zmogljivostjo 100 oskrbovancev ne zmore zadovoljiti niti najnujnejših potreb tolikih zaposlenih mater, med katerimi je veliko število kvalificiranih tektilk. Šele sedaj se pripravljajo prve jasli in še to po večkratnih intervencijah republikoških oblastvenih organov. Edine jasli v Celju, ki so pod direktno upravo MLO, životarjo tako, kot se pač zaposlenemu osebu posreči izbojevati kritje potreb. Po dveh letih obstoja še danes pogrješajo urejene igralnice. V Ljubljani, kjer je v letu 1948 zapustilo službo 116 žena zaradi nepreskrbljenih otrok, so tri jasli z zmogljivostjo 180 otrok in 11 DID-ov za 743 otrok. To je odločno premalo v primeri s številom 12.090 zaposlenih žena. Tudi v Kočevju niso pokazali za to posebnega zanimanja, ker delajo na manjših adaptacijah jasli že od leta 1947. Vse drugače pa razume svojo vlogo MLO Maribor, kjer dela 6 jasli in 10 DID-ov. Vsekakor tudi to število ne krije potreb, če pa upoštevamo objektivne težave, ki so tu zaradi v vojni porušeni stavb neprimerno težje kot drugod, je delovanje tamkajšnjih oblastvenih organov v tej smeri vsekakor vredno pohvale. Do tega rezultata je privedlo predvsem razumevanje odgovornih ljudi za to sodelovanje oblasti, podjetij in sindikatov.

TUDI NAJENOSTAVNEJŠA IGRISČA IN USLUŽNOSTNA PODJETJA SO ZAPOSLENIM MATERAM V VELIKO POMOČ

Ker je snovanje teh ustanov, zlasti jasl, zvezano s precejšnjimi težkočami, bi bilo potrebno posluževati se preprostejših oblik, ki zlasti v manjših mestih lahko znatno pomagajo zaposleni materi. To so otroška igrišča, ki na zahtevajo niti velikih materialnih sredstev, niti posebno kompliciranih naprav. Gre za primeren prostor, kjer so otroci zaščiteni pred prometom in drugimi nevarnostmi, na čistem zraku, s provizorično zaščito pred dežjem. Nekaj igršč lahko naredi vsak mizar, nadzorstvo nad otroki pa lahko prevzamejo sposobne žene. V ta namen so bili v zadnjih mesecih v sedmih okrajih kratki tečajji za varuhinje otrok na igriščih. Te vrste ustanove bodo nad vse primerne za kmetijske obdelovalne zadruge, kjer je zaščita otrok potrebna v času velikih poljetnih del.

Tudi za te naprave ni bilo povsod pravega razumevanja. Le močna iniciativa in vztrajnost žena samih je pospešila dejavnost nekaterih ljudskih odborov za snovanje igrišč. Tako je bilo do sedaj urejenih v Sloveniji 44 otroških igrišč.

Kakor so otroške ustanove važne za razbremenitev žene-mater, tako so jim nujno potrebna tudi uslužnostna podjetja. Za razširitev mreže šivalnic in krpalnice je doslej najbolj vzvzemala organizacija AFZ. Kjer je bilo vprašanje lokalov, šivalnih strojev in delovne sile težko rešljivo, so se žene poslužile enostavnejših metod in tudi uspele. Take primere imamo v Ljubljani, v okviru terenskih organizacij. Aktivni teh žene so organizirali sprejemnico za popravilo oblek in šivanje perila v pisarni svojega odbora, ki posluje v ta namen v določenih dneh oziroma ob določenih urah. Tam ugotovijo potrebna popravila ali ukrojijo blago, nadaljnjo izdelavo pa prevzamejo žene na svojih domovih. To so po večini žene, ki se iz družinskih razlogov ne morejo baviti izključno s poklicnim delom, prav rade pa si vzamejo toliko časa, da to delo po normiranih cenah prav dobro opravijo. V primerih pa, kjer jim je uspelo dobiti prostor za delavnico, so pridobile šivlje ali žene, ki imajo lastne šivalne stroje, in tako rešile vprašanje

Poročila iz naših krajev

Sindikalna podružnica »Toplove« je razvila svojo sindikalno zastavo. V soboto je sindikalna podružnica republikanske montažnega podjetja »Toplove« svečano razvila svojo sindikalno zastavo v novi sindikalni dvorani. Tovariš predsednik je podal pregled dela sindikalne podružnice. V letošnjem letu so bili trije tovariši odklikovani z medaljo za delo, 51 tovarišev pa je bilo proglašeni za udarnike. Na upravnem provizoriju so člani sindikata opravili 5755 prostov. del. ur. Delovni kolektiv je prevzel obvezo, da bo s prostovoljnimi delom izvršil vso instalacijo vodovoda na združnem domu v Šeberju in je do sedaj opravil 1414 ur. Na drugih gradbiščih in gozdnih akcijah pa je bilo opravljenih 2534 prostovoljnih ur. Šest tovarišev dela v gozdnih brigadah, dva pa v rudniku. Sindikalna podružnica je organizirala skupni izlet na Reko in v Opatijo, katerega se je udeležilo 108 članov. Veleseje v Zagrebu pa si je ogledalo 12 članov.

Delovni kolektiv je obsodil klevetniško gonjo proti novi socialistični Jugoslaviji in klevetniški proces v Budimpešti ter obljubil, da bo vložil vse sile za izvršitev vseh planskih nalog, in da ga ne more odvrniti nobena sila od našega partijskega in državnega vodstva.

Graditelji tovarne alumina iz Strnišča med zadrudniki. — V nedeljo je skupina ključavničarjev, kovarjev in varilcev, ki gradijo tovarno alumina iz Strnišča, obiskala vinogradniško obdelovalno zadružo Gorca-Dežno. — Akcija graditeljev iz Strnišča je bila izredne važnosti za zadrugo, ki je odrezana od prometnih zvez. Navdušenje med zadrudniki je bilo nepopisno, saj je bil to prvi stik z de-

strokovnih moči in strojev, ki jih potrebuje tako podjetje. Za izposojene stroje plačuje šivalnica ali krpalnica lastnikom odškodnino.

Tako je v letu 1948. začelo v Sloveniji 19 takih podjetij, ki so jih žene po ustanovitvi predale v nadaljnjo upravo ljudskih odborov. V tem letu so žene ustanovile 9 šivalnic in 2 krpalnici. Ta teden pa pripravljajo otvoritve še 23 šivalnic, kombiniranih s krpalnici, ker je oblika podjetja rentabilnejša kot same krpalnice, cene izdelkov pa so ugodnejše. K uslužnostnim podjetjem šivaljske stroke spadajo tudi konfekcijski obrati. V Sloveniji imamo le eno večjo tovarno otroške konfekcije, drugo v manjšem obsegu za potrebe mater in otrok pa pravkar moderniziramo. Povpraševanje po konfekcijskih izdelkih je ogromno, zlasti po otroških, za katero imajo naši stroji prav malo razumevanja. Le s težavo se dajo ti ljudje prepričati, da so ta podjetja neobhodno potrebna, pa tudi toliko rentabilna, da je treba s takimi, novemu času neumestnimi pomisleki prenehati.

Pralnice in likalnice so tudi važna podjetja za razbremenitev žene. Ker se nimamo na razpoložilo dovolj pralnih priprav, so se marsikje žene kar same odločile za ročno pranje, ker si v današnjih pogojih še ne moremo privoščiti uvoza te vrste aparatur. Za pripravo kotlov za kuhanje in sušilnic perila pa ni nobenih ovir. V zadnjem času so žene v Novem mestu in Trebnjem na lastno pest organizirale dva taka obrata, ki se sicer še ne števeta med prave pralnice, pa bosta vendar marsikatero zaposleno mater rešila skrbi. Naše žene hkrati razmišljajo tudi o pranju in likanju perila na domovih, po zgledu najenostavnejše oblike že omenjenih krpalnic.

ODPRAVIMO NEPOTREBNE OVIRE IN PODPRIMO INICIATIVO ZENA

V odnosu do teh podjetij se pojavljajo objektivne težave, je pa tudi vrsta nepotrebnih ovir, ki bi jih z dobro voljo lahko premagali. Po večini se postavlja vprašanje rentabilnosti na prvo mesto. Tako podjetja ne donajajo dobička, zato jih nekateri kapitalistično misleči lokalni faktorji smatrajo za nepošredni. Branijo se novih odgovornosti in tako zavirajo njihov razvoj. Tako n. pr. v Radovljici, rajonski ljudski odbor v Ljubljani itd. nočejo prevzeti pod svojo upravo te ustanovljene podjetja, čeprav imajo največ izglede, da se tako podjetja nadalje razvija. Imamo primere, ko se podjetja, ki so jih ustanovile žene, registrirajo na ime privatnika in kot taka ne uživajo prednosti kot ostala družbeno podjetja. Tako so primeri krpalnic odborov AFZ v Šiški, Mostah in St. Vidu. Večkrat se zgodi, da ta podjetja ne morejo dobiti lokalov, četudi je možnost. Za njih zmanjka sukanca, dejansko pa ga ima ljudski odbor dovolj na zalogi. V Grosupljem je poverjenik zopet odklonil šivalnico z najetiimi stroji in sklenil čakati na nabavo lastnih. V Ljubljani so žene I. rajona sklenile organizirati podjetje za čiščenje stanovanj. Ko so iskale nasvetov in pomoči ljudskega odbora, jim je ta to misel ovrgel kot preuranjeno in teško izvedljivo. S takimi in podobnimi pojavi je treba odločno prekiniti.

Brez pravičnega reševanja teh vprašanih ne bo uspešnega vključevanja novih kadrov v proizvodnjo, brez tega si ne moremo misliti uspešnega dviga življenjskega standarda, brez tega ne more biti razvita socializmu svojstvena skrb za človeka.

V naših zakonih in uredbah ter v programu Partije so ta vprašanja jasno zartana. Prvi koraki za doseglo postavljenega cilja se že kažejo v praksi. Nadaljnje pravilno reševanje tega pa bo omogočilo še tisočm žena vključitev v socialistično graditev naše domovine.

Ne pozabimo na politični in strokovni dvig kmetijskih kadrov

Čim bolj bomo politično in strokovno vzgajali kadre v kmetijstvu, tem bolj se bo razvijalo naše združništvo. Ministrstvo za kmetijstvo je že spomladni organiziralo več tečajev za zadrudnike. Sedaj pa pripravljajo številne nove strokovne in tudi politične tečaje za zimске mesece.

Največ važnosti bo ptemesečni tečaj za zadrudne funkcionarje, ki bo v Ljubljani. V tem tečaju se bodo najboljši zadrudniki in drugi delovni kmetijske proizvodnje, ki jo čakajo velike in odgovorne naloge. Ta tečaj bo na visoki stopnji, kar kaže že sam učni načrt. Poleg ostalih predmetov bodo študirali predvsem politično ekonomijo, planiranje in normiranje, splošna vprašanja združništva in strokovne predmete. Ta tečaj se bo pričel naslednji mesec, vendar je mobilizacija že v teku in so se ponekod že pozali lepi rezultati. Najboljši je okraj Gorica, kjer so že zbrali 66% tečajnikov po planu. Na Goriškem je moralo okrajno poverjenikovo vložiti mnogo truda, kajti okraj je zelo obsežen in plan mobilizacije za tečaje je bil visoko postavljen. Poleg tega se mobilizirali 60% za brigadirske tečaje in presegle plan mobilizacije za normirski tečaj. Tudi v kamniškem okraju so dosegli že nad 60% plana; v okraju Poljčane pa 50%. Nezadostna je še mobilizacija v nekaterih predelih mariborske oblasti, kjer so na primer v Šoštanj dosegli samo 10%, v Radgoni pa 34%. Tudi okraj Ljubljana-okolica (18%) in kranski okraj (14%) bosta morala pojačati skrb za mobilizacijo. Najslabša pa sta okraj Kočevje in Jesenice, ki sta dosegla šele 8% plana mobilizacije. Povsod na Primorskem tudi še niso dosegli zadovoljivih rezultatov; značilno pa je, da je mobilizacija za te-

čaje zajela res naše najboljše delovne kmete.

Sedaj je v Ljubljani knjigovodske in v Poljčah traktorske tečaj, ki bosta kmalu z uspehom končala delo. Številnejše knjigovodske tečaje, predvsem za zadruge, kjer so ti kadri najbolj potrebni, pa bodo organizirali po oblasteh.

V več krajih Slovenije na državnih posestvih bodo kmalu začeli z delom brigadirskih tečajev za zadrudnike, in sicer: živinorejski, poljedelski in vinarsko-sadjarski.

Kmetijskim obdelovalnim zadrugam manjka predvsem strokovni kader, ki bo pripomožel k dvigu storilnosti dela. V tečajih bodo tečajniki poleg političnega in teoretičnega pouka delali tudi praktično.

Mobilizacija za te tečaje bo kmalu zaključena in mnogi okrajji so dosegli pričakovane uspehe. V Mariboru-mesto so mobilizirali 200% planiranih tečajnikov, v krškem in celjskem okraju 114%, v Poljčanah 126%, v Trbovljah, Grosupljem, Ilir. Bistrici in Postojni so tudi dosegli oziroma presegle predvideno število. Mobilizacija je nekoliko zaostala v okrajih Maribor-okolica (86%), Dravograd (95%), Dol. Lendava (53%) in Sežana (44%). Zelo slabo uspeva mobilizacija v tolminskem (21%) in radgömskem okraju (18%). Graje vredna pa je neaktivnost kmetijskih poverjenikov v nekaterih predelih mariborske oblasti prav zaradi tega, ker so to kraji, ki tvorijo osnovo naše kmetijske proizvodnje.

Okraj Ljutomer je vsem okrajem napovedal tekmovalje, kdo bo bolj izpolnil mobilizacijski tečajnikov, in po njegovem zgledu naj zlasti doslej zaostali okrajji ne zamude te prilike za politični in strokovni dvig kadrov.

FIZKULTURA

Zaključna tekmovalja za nogometni pokal FLRJ se bodo pričela 16. oktobra

V kratkem bodo zaključna tekmovalja za nogometni pokal FLRJ, darilo maršala Tita, v minulih dveh mesecih, prišli z 31. julijem, ko se je letošnje tekmovalje začelo, so odigrali povsod državi več 200 1200 tekem. Sedaj sodeluje v tem tekmovalju samo še 79 moštov od 1849 moštov, ki so bila izločena iz nadaljnega tekmovalja.

Zaključna tekmovalja se bodo pričela v nedeljo 16. oktobra. Udeležilo se jih bo 20 moštov prve in druge zveze lige in še 44 moštov, ki so dobili pravico udeležbe v kvalifikacijskih tekmah. Sodelovalo bo torej 64 nogometnih moštov. Število moštov, ki bodo lahko sodelovala v zaključnih tekmovaljih, je vnaprej določeno. Iz LR Sr. bije bo sodelovalo 24 moštov, iz LR Hr. vatske 8 moštov, iz Bosne in Hercegovine 5, iz LR Slovenije in LR Makedonije po tri moštva, iz LR Orh gore pa eno. Po prvem kolu zaključnega tekmovalja se bodo zmagovalci srečali v nadaljnjih izločilnih tekmah 22. oktobra. V drugem kolu bo sodelovalo 32 moštov, odigranih pa bo 16 tekem. 30. oktobra bo tretje kolo, to je osmina finala, a 6. novembra pa bo četrtfinala. Za tem bodo najboljša štiri moštva odigrala 30. novembra polfinalna tekma, finalna tekma pa bo 29. novembra v Beogradu. Tekmovalja v republikah so v glavnem končana, vsa planirana moštva pa vršijo zadnje priprave za šim uspešnejše rezultate v tem zaključnem delu tekmovalja.

Brank : Zelezničar (Mb.) 1:0

Včeraj je bila v Mariboru odigrana tekma za jugoslovanski nogometni pokal med domačim Brankom in Zelezničarjem. Po enakovredni igri, v kateri sta se zaslili odikovala Gajšek (Brank) in Krizan (Zelezničar), je zmagal Brank z rezultatom 1:0. Edini gol za Brank je dosegel v 18. minuti drugega polčasa Toplek. Sedel je pred 1500 gledalci Jordan iz Trbovelj.

JADRAN : LITOSTROJ 8:0 (5:0)

Včeraj je bila v Ljubljani tekma za jugoslovanski nogometni pokal med Jadranom in Litostrojem. Zmagal je Jadran z visokim rezultatom 8:0, vendar mu je poizvedovalno moštvo Litostroja nudilo do konca igre močan odpor. Visok rezultat je predvsem zaslug razigranih Jadranskih napadalcev.

Med zadnjimi šestorico v tekmovalju za jugoslovanski pokal so se v LR Sloveniji plasirala naslednja moštva: Nafta, Sobota, Eo-ropan, garnizija Ljubljana, Jadran in mariborski Zelezničar.

Tekmi v Murski Soboti in v Lendavi sta se končali z naslednjimi rezultati: Sobota : Zelezničar (Ljubljana) 3:2 (1:1), Nafta : Rudar 4:2 (1:1).

Ljubljana. — V nedeljo, dne 2. X. 1949 ob 15. uri na stadionu ŠSD Zelezničarja počelna nogometna tekma med ŠD Milničnikom in ŠD Jadranom.

Uspešno gostovanje plavalcev Mladosti v Holandiji

V waterpolu so premagali vse svoje nasprotnike

Haga, 30. septembra. Plavalna in waterpolo ekipa »Mladost« iz Zagreba je končala turnejo po Holandiji z velikim uspehom. Ekipa je odšla v Holandijo na poziv amsterdamskega kluba »De Meuvens«. V Amsterdamu je bilo plavalna in waterpolo srečanje z omenjenim klubom. »De Meuvens« spada med vodilna waterpolo moštva v Holandiji. Waterpolo srečanje se je končalo neodločeno 5:5.

Naslednji dan je »Mladost« gostovala na turnirju v Goudi. Tu so bili na waterpolo turnirju doseženi šle rezultati: holandski klub »Gouda«, prvak I. razreda je premagal belgijski klub »Gent« s rezultatom 4:2. »Mladost« pa je premagala »Gent« s 4:2 in moštvo »Gouda« s 8:1 ter tako osvojila pokal.

V ponedeljek 26. septembra je »Mladost« sodelovala na plavalnem in waterpolo tekmovalju v Leidenu kot gost »Zwen klub«a. Na tem tekmovalju je sodelovalo 12 klubov.

V plavanju je »Mladost« zasedla prvo mesto na 100 m prosto (M. Stipetić) in v štafeti 5x50 m prosto. V waterpolo tekmah je »Mladost« premagala holandskega prvaka »Diano« s 3:2.

V torek dne 27. septembra je »Mladost« sodelovala na plavalnem in waterpolo tekmovalju v Haagu. Tu je sodelovalo 19 klubov. »Mladost« je v plavanju zmagala v naslednjih disciplinah: 400 m prosto (prvi Stipetić I, drugi Stipetić II), 100 m prsno (Laszlo) in v štafeti 3x50 m. V waterpolo tekmovalju je »Mladost« premagala klub »H. Z. Ear. S.« (Haga), to je drugi holandski klub s 6:4 (4:1). V tekmovalju s holandskim prvacom »Diano« je »Mladost« zmagala s 11:4 (3:2).

Holandski tisk je pisal z največjim prosečanjem o porazu svojih najboljših waterpolo moštov.

JUGOSLOVANSKI IZSELJENCI V AVSTRALIJU SO PREDALI »HAJDUKU« DARILU ZA MARSALA TITA

12. septembra so jugoslovanski izseljenci priredili v Sidneyu poslovilni večer za nogometno moštvo Hajduka iz Splita, ki je v prvih mesecih in pol uspešno gostovalo v Avstraliji ter dostojno reprezentiralo šport nove Tiotev Jugoslavije.

V veliki dvorani nekakega kinematografa, ki je bila okrašena z jugoslovanskimi zastavami in slikami maršala Tita, se je zbralo veliko število izseljencev. Poslovilni večerji je prisostvoval konzul FLRJ tov. Ivan Kovičevič s osebjem generalnega konzulata. Po pozdravljih zastopnikov izseljencev, ki so pripravili večerje, je spregovoril dr. F. Ofner, v imenu igralcev Hajduka pa se je izseljencem zahvalil vojko Andrijašević, v imenu uprave društva pa tov. B. Novak. Po pozdravnih govorih je tov. Julia Bošnjak iz Kabramate predala igralcem Hajduka darilo za maršala Tita, katerega mu pošilja jugoslovanski izseljenci iz Sidneya in okolice, prav tako pa jim je predala darilo jugoslovanskih izseljencev za društvo Hajduk.

Danes in jutri atletski trobaj atletske zvezne lige v Ljubljani

V soboto ob 14.35 in nedeljo ob 11. ho na Stadion ob Trčevju, estni trobaj moških ekip Proletar (Osijek) : Dinamo (Zagreb) : Enotnost (Ljubljana) v okviru zvezne atletske lige.

Program:
I. dan: 100 m, 400 m, 1500 m, 10.000 m, 110 zapreke, vis, troskok, kroglja, kopje in štafeta 4x100 m.
II. dan: 200 m, 800 m, 5000 m, 400 zapreke, daljina, palica, kladivo, disk in štafeta 4x100 m.
DUNAJ. — Avstrijski plavalec Pavliček je postavil nov državni rekord v plavanju na 200 m prsno. Preplaval je progo v času 2:44.0. Prejšnji rekord je bil 2:44.7 minut.
BUDIMPEŠTA. — V prvem kolu tekmovalja za svetovno prvenstvo v rokometu, ki nja za svetovno prvenstvo v rokometu, ki nja za svetovno prvenstvo, je premagala Madžarska Francijo s 7:3, Avstrija pa Češkoslovaško s 8:2.

ZVEZNA ODOBJAKSKA LIGA

Poraz in zmaga mariborskega Poleta

Odbojkaši mariborskega Poleta so v tem tednu odigrali dve tekmi. V prvi tekmi s Crveno zvezdo iz Beograda so igra izibuhili s 3:2, v drugi igri, ki je bila odigrana včeraj v Mariboru pa so po šivalni in zmazmivi igri premagali odbojkaše Beograda s rezultatom 3:2 (8:15, 15:9, 17:15, 12:15, 16:14).

Kakšno bo vreme prihodni teden

(Napoved je izdelana na podlagi proučitve pojave singularitet in analogij.)
V prvi polovici tedna nastalno s pogostimi padavinami, v drugi polovici tedna izboljšanje, vendar že koncem tedna sil v začetku drugega tedna ropet nestano s pogostimi padavinami oziroma celo trajen dež.

V zaletuju hladne fronte, ki je prošla naše ozemlje dne 24. sept. se je razvilo področje visokega zračnega pritiska po tipu antipasnake ciklone. Zaredi suhosti višjih zračnih plasti so se nočne temperature pri zemeljskem površju približale ničli (v višinah pa so se nesporno temperature dvignile). Ker je lepo vreme antipasnakega tipa vedno zelo vztrajno, bo delovne periodo, ki se je prvotno pričakovale v drugi polovici tekočega tedna, nastopila šele koncem tedna (t. j. v soboto 1. okt., najkasneje pa v nedeljo 2. okt.).
Ljubljana, dne 29. septembra 1949.
Dr. Vital Manohin.

VREMENSKO POROČILO HIDROMETEOROLOŠKE SLUŽBE

Stanje dne 30. septembra: Nadaljnji razkroj anticiklona nad srednjo Evropo povzročja vdor hladnega zraka na kontinent. Depresija nad Biskajskim zalivom ima smer proti vzhodu in ustvarja močne padavine v zahodni in južni Franciji. Zaradi tega se bo vreme v Sloveniji postoblačilo.

VREMENSKA NAPOVED ZA SOBOTO 1. OKTOBRA

Po mehli v jutranjih urah naraščajoča oblačnost z raznimi krevinimi padavinami v popoldanski urah, zlasti primorju. Temperatura do 18°C. Prevladovali bodo jugozahodni vetrovi.

OBVESTILA

OPOZORILLO
OPOZORILO
okrajnim in mestnim štabom za sečno
drv za sindikate

POZIVI
JESENSKA SETVENA DELA
Vsa socialistična kmetijska gospodarstva,
državna in zasebna in krajevni ljudski
odbori za privatni sektor, naj izvršujejo

OBVESTILO
Poverjenstvo za delo MLO-Ljubljana ob-
vešča vse direktorje in upravnike zveznih

DNEVNE VESTI

Opozorjamo vse svoje (če to ni, pa naj-
bližje znanec) dijakov bivše mešanske šole
na Viču, ki so v letih okupacije padli kot
žrtve fašističnega terorja, da se čimprej
osebno ali pismeno oglašajo na komite LMS

Nedeljsko zdravniško dežurno službo vsri
od sobote do 23. ure do ponedeljka do 8. ure
zjutraj dr. Igljičar Vinko, Tržanska cesta 14,
tel. 22-59.

PRIREDITVE V TEDNU MATERE IN OTROKA

Ob 18.30: »Šah z živimi figurami«. Pri-
reditve se vrši na letnem teledržišču v
Tivolju. Prodajalca vstopnice za soboto v

KONCERTI

Opozorjamo na današnji večer ob 20
v Filharmoniji. Spored je pester. Izvajalci:
Slovenski simfonikni kvintet, solista Bukovec

Našim naročnikom

sporočamo, da homo jutrišnji šte-
vilki priložili poštno položnice.
Prosimo, da se jih poslužijo in
čimprej nakažejo naročnino. Pose-
bej opozorjamo na to tiste naroč-
nike, ki so z naročnino v zaostanku.

VESTI IZ MARIBORA

Delitev mesa. Do zaključno 1. oktobra
lahko nabavijo potrošniki mesta Maribor
mесо kot sledi:
R-1a, na oba odrezka IV. septembra 1500 g
govodine ali 1100 g svinjine

GLEDALISCE

DRAMA - LJUBLJANA
Nedelja, 1. do 20. Cankar: »Hlapci«. Izven.
Predstava v okviru Tedna matere in otroka.

RADIO

Ljubljana, Maribor in Slov Primorje
DNEVNI SPORED ZA SOBOTO 1. X.
Poročila ob 5.15, 6.20, 12.30, 12.35, 19.30 in

KINO

LJUBLJANA UNION: Sovjetski film »Bo-
gata nevesta«. Tednik. - Predstavi ob 16.15
in 18.15.
MOSKVA: Švedski film »Tvoja lutka, tretji
vikend«. NOH. - Predstave ob 16.15, 18.15
in 20.15.
SLOGA: Švedski film »Tvoja lutka, Zima 49.
Predstave ob 16.30, 18.30 in 20.30.
TIVOLI: Francoski film »Serenada«. Tednik.
Predstava ob 20.

OSMRNICA

Prijateljem in tovarišim naznanjamo za-
lostno vest, da je 82. letu starosti umrl
naj dragi ANTON NOVAK, kapetan v poro-
ku. Pokopani ga bomo na magdalenskem
pokopališču na Pobrežju 1. oktobra ob 15.
uri. - Maribor, 29. septembra 1949. - Zalu-
joči: Leopoldina, žena, Mara Novak-Cepič,
hči, Ante, sin, in ostalo sorodstvo. 805

ZAHVALA

Iskreno zahvalo vsem, ki so spremljali
KLEMENTINO HROVATIN na njeni zadnji
poti in ji poklonili cvetja, zlasti pa pevsko
mu zboru Glasbene matice za zadnji po-
srednik. Posebno zahvalo dr. Miroljubu Hri-
barju ter zdravnikom in nameščencem in-
terne klinike v Ljubljani, ki so ji lažjali
zadnje dneve, - Zaljubljeni družina dr. Hro-
vatin in ostalo sorodstvo.

PRESKRBA

DELITEV MESA
Poverjenstvo za trgovino in preskrbo MLO
v Ljubljani obvešča potrošnike mesta Ljub-
ljane da se bo deli prvi tedenski odrezek
mеса za mesec oktober od sobote 1. do

OGLASI

UPRAVA RUDNIKA TROVILJE potrebuje
večje število tovarišev, ki bi imeli veselje
in sposobnost za službo v industrijski za-
vodni narodni milici (IZNM). Reflektanti
morajo biti vojašnice prosti in stari od
22 do 35 let, neomadeževane preteklosti.

OGLASI

URAJA ureadniški odbor. - Odgovorni urednik Dušan Bole. - Naslov uredni-
štva: Kopitarjeva 6. - Uprava: Kopitarjeva 2. - Telefon uredništva in uprave:
52-61 do 52-65. Telefon naročniškega oddelka 30-30. - Telefon oglašnega
oddelka 36-85. - Štev. ček. računa 6-90601-0.

BRATKO KREFT Zgodba o zvestem čuvaju

Brzovlak je bil prenatrpan s potniki.
Na beograjski postaji je bila pri vseh
v zovozve tolikšna gneča ljudi, ki so se s
kovički in drugo raznovrstno prilagoje
prevalili in evkali, da je marsikdo odnesel
iz sicer nekravne bitke poštno bunke.

»Niso pa vsi ljudje na isto kopito in
tudi nikoli ne bodo, kar je popolnoma v
redu in prav. To je mogoče najbolje opa-
zovati na vlak, kadar potuje na daljšo
razdaljo pa še prav posebej. Srečaš hvali-
lice in godrnjače, važnjakoviče in resne,
stroge ljudi, vse zatopljene v svoje delo,
nič manj pa takšne, ki ti tudi v veselje,
skoraj brezskrbni besedi pripovedujejo,
kako z globoko, neomahljivo vero vase
in v naše velike načrte premagujejo vse
težave, ki jim skušajo ovirati pot naprej.

»Med potniki, ki so se prerili do naš-
ga oddelka, je bil že pri vstopanju naj-
bolj glasen možki, kateremu se je na
obrazu poznalo, da ni zdrav, čeprav sicer
ostala njegova vnanost ni pričala tega.
Šel je na dopust v Slovenijo in kakor
se nam je razodelo pozneje, je bil urad-
nik statističnega urada, ki so ga zdrav-
niki poslali na daljši dopust, ker se je
v delu prenepal, sedeč dneve in večere
pri delovni mizi in vtrajno pozivajoč še
druga, da bi vsem obrekanjem in ovi-
ranam navzlic izpolnili petletko. Za svoje
neumno delo je dobil visoko priznanje,
hkrati pa so ga poslali proti njegovi
volji na dopust. Tako je bil vzrascen s
svojo pisarno in s svojim delom, da si ni
privoščil dopusta, čeprav ga je bil krava-
po potreben, saj so se poznale na njem
tudi še posledice iz taborišča v Buchen-
waldu.